

ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΓΕΔΑΓΔΩΝΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ ΛΙΛΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ

Έκδοσιμενα αδεία την "Γουργετού της Αποστολής"
Έκπαιδεύσεως ύπό ήμερούντιαν 25 Ραμαζάνη
313 και 15 Φεβρουαρίου 192 (1897) και
ώπ' αρχήμεν 5

ΔΙΗΡΗΣΙΣ ΚΕ ΤΗ ΔΙΑΤΥΧΙ

"Γανέν γαρίσσασδε καὶ προτυρώμενος
αὐθέρνης τοῦς χρυσανθίνους εύσταχούς
· νοίς τὴν ἐντρόπον πολύτονον πόλειν
· μέρους τοῦ ἔτι αρχαίου οἴκου τοῦ Ιερού^{τοῦ}
· οὐδὲ τοῦ "Ἐλληνοτούρκου" οἴκου τοῦ
· οραγού οὐλην θε σεπτεμβρίου πάρ
· περισσόν τηρέν καὶ τούτην την παίδει
· πολλούς περιττούς είναι.

(Παρασκευή 2-10 καὶ 27-10)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΕΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ

Πρά την ναφ. τῶν "Ἄγιων Θεοδώρων"

1897

ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΛΑΓΩΝΙΑΣ

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ

Έκδιδόμενα ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας
Έκπαιδεύσθεως ὑπὸ ήμερουμνίαν 25 Ραμαζᾶν
313 καὶ 15 Φεβρουαρίου 312 (1897) καὶ
ὑπ' ἀριθμὸν 552.

ΝΗΠΙΩΜΕΝΑ ΦΙΣ ΤΡΙΛ ΤΕΥΧΗ

«Γμνεῖν γάρ εὐσεβὲς καὶ προτυγούμενον
πάνθρώποις τοὺς χαρισμένους αὐτοῖς μό-
νοις τὴν ἔννορθον φωνὴν θεούς». «Ἐπὶ
μέντοι τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων οὐδὲ εἰδέναι
φασὶ τοὺς Ἑλλήνας τὴν θεατρικὴν μου-
σικὴν, ὅλην δὲ αὐτῆς τὴν ἐπιστήμην πρὸς
τὰ θεῖαν τιμὴν καὶ τὴν τῶν νέων παιδευ-
σιν παραλομβάνεσθαι».

(Πλουτάρχ. περὶ μουσ. 2-10 καὶ 27-10).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ
Παρὰ τῷ ναῷ τῶν Ἅγίων Θεοδώρων

1897

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου καταδιώκεται
κατὰ τὸν νόμον ὡς κλεψίτυπον.

Ο ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

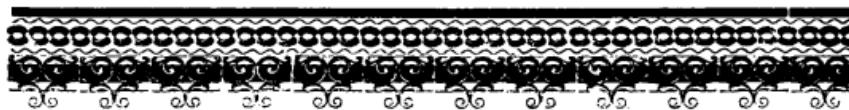
ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§. 1. Μουσικὴ τέχνη λέγεται τὸ μάθημα, ὅπερ μᾶς διδάσκει τοὺς κακούνας καθ' οὓς παράγεται τὸ μέλος. "Ἄρα ἀντικείμενον τῆς μουσικῆς εἶναι τὸ μέλος, πρὸς κατανόησιν τοῦ ὅποιου ἔξετάζει τὰ μέρη ἐξ ὧν σύγκειται.

§. 2. Σύγκειται δὲ τὸ μέλος ἐκ διαφόρων φθόγγων ἢ ἥχων δεδομένων ὑπὸ τῆς φύσεως· ἀλλ' ὡς εἶναι δεδομένοι δὲν παράγουσι τὸ ζητούμενον μέλος· πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου τακτοποιεῖ αὐτοὺς ὡς ἔξης: Α' παρέχει ὡρισμένα ὄντα κατανόησιν τῶν φθόγγων, δι' ὧν διαχρίνει αὐτοὺς; ἀπ' ἀλλήλων καὶ δριζεῖ σημεῖα τινα πρὸς παράστασιν αὐτῶν. καὶ Β' ἔξετάζει καὶ δριζεῖ τὰς σχέσεις καθ' ἃς συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλους καὶ παράγουσι τὸ μέλος.

§. 3. Ἐντεῦθεν τὸ μάθημα τῆς Μουσικῆς τέχνης συστηματικώτερον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Εἰς πρακτικὸν, πραγματευόμενον περὶ τῶν ὄνομάτων τῶν διαφόρων φωνῶν καὶ περὶ τῶν σημείων δι' ὧν παρίστανται, καὶ εἰς θεωρητικὸν ἔξετάζον καὶ δριζον τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων τόνων καὶ τὰς μορφάς, ἃς δύνανται νὰ λάβωσι πρὸς παραγωγὴν τοῦ μέλους.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ὀνομάτων τῶν φθόγγων.

§. 1. Ἐξετάζοντες τὰς ἐν τῇ φύσει δεδομένας φωνάς, παρατηροῦμεν ὅτι καθορίζονται εἰς ἐπτὰ διακεκριμένας ἀπ' ἄλληλων καὶ ἐπαναλαμβανομένας εἴτε εἰς τὰ ὑψηλὰ εἴτε εἰς τὰ χαμηλὰ ὅσον εἶνε ἐφικτὸν εἰς τε τὴν ἀνθρωπίνην φωνὴν καὶ εἰς τὰ διάφορα τεχνητὰ ὅργανα. Τὰς ἐπτὰ ταύτας φωνάς καλοῦμεν φθόγγους ή τόνους καὶ γνωρίζομεν τὴν διάκρισιν αὐτῶν διὰ τῶν ἔξις ὀνομάτων. Πα. Βου. Γα. Δη. Κε. Ζω. Νη.

Nη	
Zω	
Κε	
Δη	
Γα	
Βου	
Πα	

§. 2. Οἱ τόνοι οὗτοι κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἐκφυγούμενοι παρίστανται τρόπου τινὰ κατέχοντες ἔκαστος μίαν βαθμίδα, ἐφ' ἣς ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἕβδόμης καὶ εἰτα καταβαίνοντες ἀπὸ τῆς ἕβδομης μέχρι τῆς πρώτης σχηματίζομεν μίαν κλίμακα. Τὴν κλίμακα ταύτην ὡς διήκουσαν διὰ ὅλων τῶν τόνων ὀνομάζομεν σύστημα διὰ πασῶν καὶ ἐπτάχορδον ὡς περιλαμβάνουσαν ἐπτὰ τόνους. (Σχῆμα. 1.)

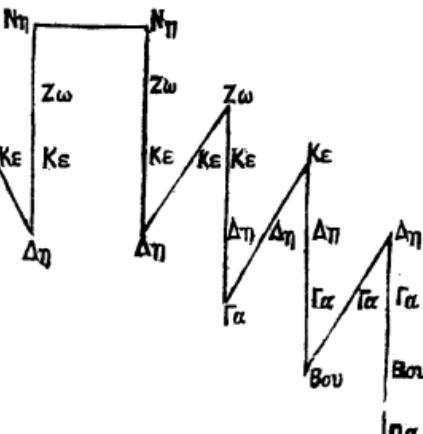
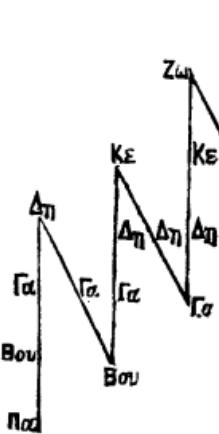
§. 3. Τρεῖς τοιαύτας κλίμακας μεταχειρίζεται ἡ Μουσική· ἔξι δὲ ἢ μὲν πρώτη ὡς κατωτάτη ὀνομάζεται ὑπάτη ἢ βαρεῖα διὰ πασῶν, ἢ δευτέρα μέση διὰ πασῶν καὶ ἡ τρίτη ὡς ἀνωτάτη ὀνομάζεται νήτη ἢ ὄξεια διὰ πασῶν. Ἡ δ

χρῆσις αὐτῶν ἀπαντῷ κατὰ τρεῖς τρόπους· ἐν συνεχεῖ ἀναβάσει ή καταβάσει, ἐν ὑπερβατῇ ἀναβάσει ή καταβάσει καὶ ἐν συναλλασσομένη συνεχεῖ τε καὶ ὑπερβατῇ ἀναβάσει καὶ καταβάσει. Καὶ συνεχὴς μὲν ἀναβάσις καὶ καταβάσις εἰναι ή κατὰ τὴν ὁρίσθετον ἀνωτέρω τάξιν ἀπαγγελία τῶν τόνων ἀνὰ ἓνα ἀνευ παραλείψεώς τινος ἐν τῷ μεταξύ· ὑπερβατὴ δὲ ή μεταπήδησις ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς τὸν τέταρτον ή ἀπὸ οἰουδήποτε ἄλλου, παραλειπομένων τῶν ἐν τῷ μεταξὺ μεσολαβούντων· καὶ συναλλασσομένη λέγεται ή ἐναλλαξ γινομένη καὶ κατὰ συνέχειαν καὶ καθ' ὑπέρβασιν καὶ κατ' ἀναβάσιν καὶ καταβάσιν. Τὴν τοιαύτην δὲ χρῆσιν τῶν τόνων μετὰ τῶν ὄνομάτων μὲν αὐτῶν, ὄνομάζομεν παραλλαγῆν· ἀνευ δὲ τούτων μετὰ μόνου ἐνὸς φωνήντος ὄνομάζομεν μέλος.

'Ασκήσεις μετὰ τῶν ὄνομάτων τῶν τόνων.

α').) Συνεχῆς ἀνάβασις καὶ καταβάσις τῆς μέσης διὰ πασῶν.

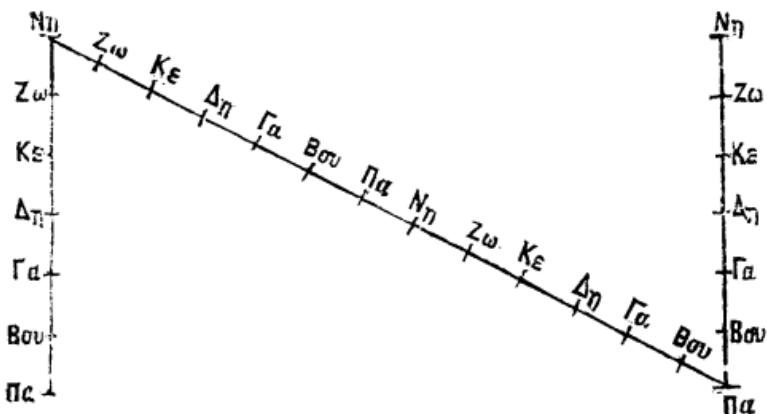
N _η	N _η
Zω	Zω
Kε	Kε
Δη	Δη
Γα	Γα
Bou	Bou
Πα	Πα

Σχ. 1.

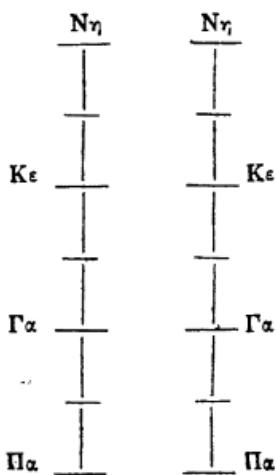
Σχ. 2.

β'.) Συρεχής ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῆς μέσης καὶ
ὑπατοειδοῦς κλίμακος.

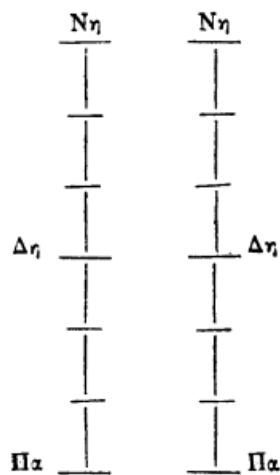

Σχ. 3.

γ'.) Υπερβατὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις.

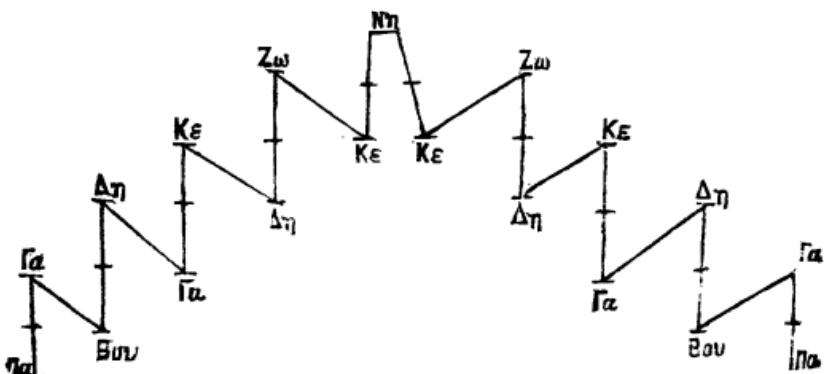

Σχ. 4.

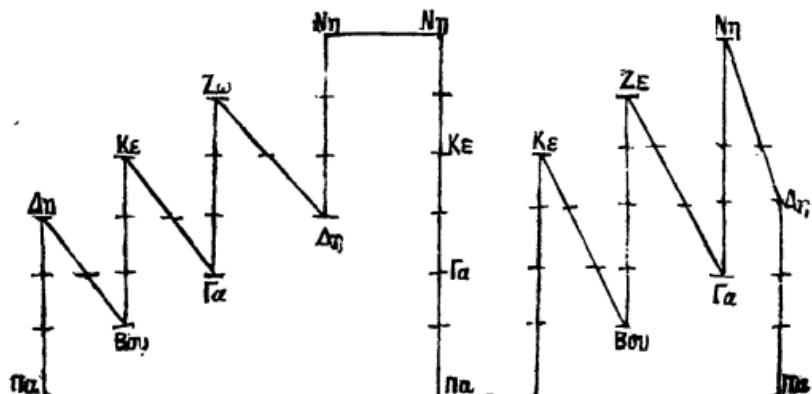

Σχ. 5.

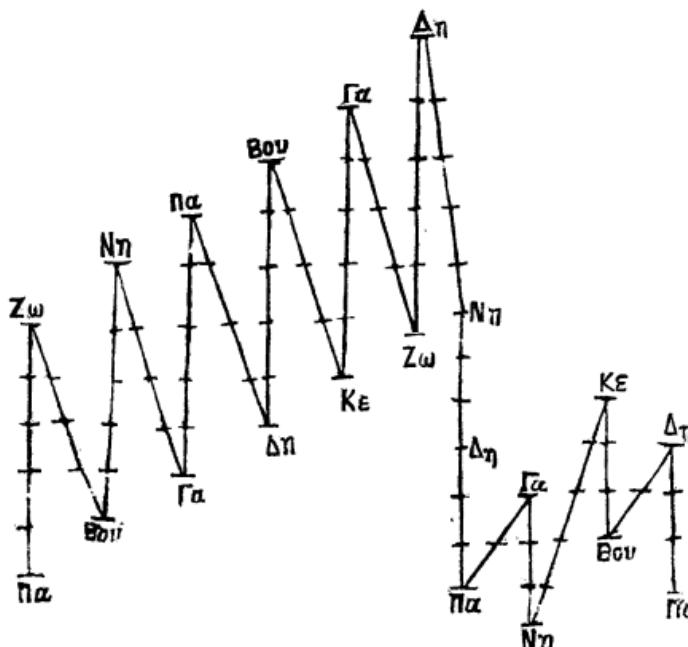
δ'.) Υπερβατή ταλλασσομέρη αράβασις και κατάβασις.

Σχ. 6.

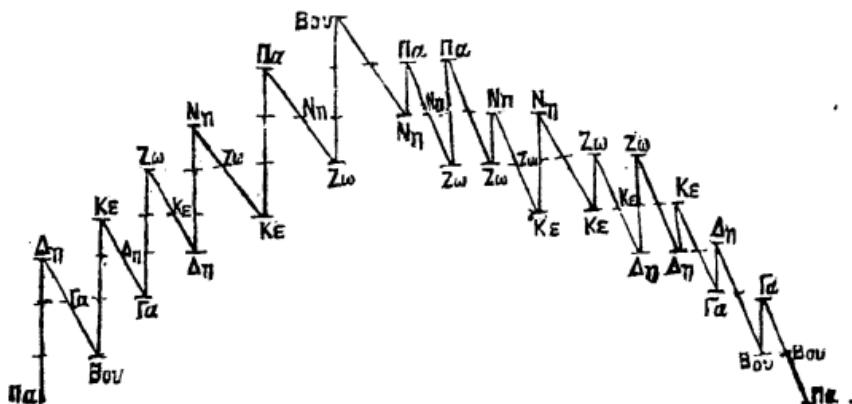

Σχ. 7.

Σχ. 8.

ε'.) Συρεχής και υπερβατή έταλλασσομένη άρα. και κατά.

Σχ. 9.

ΣΗΜ. Μετά τὰς ἀνωτέρω ἀσκήσεις ἔγκαταλείπονται τὰ ὄνδματα τῶν τόνων καὶ ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις τῇ χρήσει μιᾶς συλλαβῆς λε ή λα. ἀλλ' ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ ή διάρκεια ἔκάστου τόνου ὄρειλει νὰ ἡνε καθαρὰ καὶ η αὐτή· ή δὲ φωνῇ ὄρειλει νὰ ἔξερχηται ἀβιάστως ἀνοιγομένου τοῦ στόματος μόλις κατὰ ἐκατοστόμετρον καὶ ἀγεύ τῆς ἐλαχίστης κινήσεως τῆς κεφαλῆς η τοῦ σώματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ γραμμάτων τῆς Μουσικῆς.

§. 1. Διὰ τῶν ἔκτεθέντων ἀνωτέρω μέσων δὲν δυνάμεθα νὰ γράψωμεν καὶ νὰ μεταδώσωμεν οἰονδήποτε μέλος. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτου μεταχειρίζομεθα τὰ ἔξης γράμματα.

ANIONTA		KATIONTA			
όλιγον	—	= 1	ἀπόστροφος	—	= 1
πεταστὴ	—	= 1	ἐλαφρὸν	—	= 2
κεντήματα	—	= 1	ὑπορρὸν	—	= 2
κέντημα	—	= 2	χαμηλὴ	—	= 4
ὑψηλὴ	—	= 4			

Ἐκ τούτων τὰ ἀνιόντα χρησιμεύουσι πρὸς ἀνάθασιν· καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἦτοι τὸ ὄλιγον, ἡ πεταστὴ καὶ τὰ κεντήματα ἀναβιβάζουσιν ἐν συνεχείᾳ ἀνὰ μίαν φωνήν· τὸ κέντημα ὑπερβατῶς δύο καὶ ἡ ὑψηλὴ ὑπερβατῶς τέσσαρας, ὡς καὶ οἱ ἀπέναντι αὐτῶν ἀριθμοὶ φανερώνουσι. Τὰ δὲ κατιόντα χρησιμεύουσιν εἰς κατάθασιν τῶν φθόγγων καὶ ἔκτὸς τῆς ἀποστρόφου καὶ τῆς ὑπορροῆς ἐνεργοῦσιν ἐν συνεχείᾳ ἡ μὲν ἔνα, ἡ δὲ δύο φθόγγους· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἦτοι τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἡ χαμηλὴ ἐνεργοῦσιν ὑπερβατῶς τὸ μὲν δύο ἡ δὲ τέσσαρας φθόγγους. Ἐκτὸς δῆμως τῶν γράμματων τούτων ὑπάρχει καὶ τὸ ἵσον — ὅπερ μήτε ἀνάθασιν μήτε κατάθασιν ἐνεργεῖ, ἀλλ’ ἐπαναλαμβάνει τὸν τόνον ὃν ἔχει τὸ πρὸ αὐτοῦ γράμμα.

§. 2. Τὰ μουσικὰ ταῦτα γράμματα ἀλλώς καλοῦνται καὶ γαρακτῆρες καὶ φθογγόσημα· καίπερ ἐκφράζοντα ἀνάθασιν καὶ κατάθασιν τῶν τόνων δὲν ἔχουσιν δῆμως ὡρισμένον τινὰ τόνον ἐκαστον, ἀλλ’ ὁρίζουσιν αὐτοὺς μόνον διὰ τὸν προηγηθεῖ αὐτῶν ὡρισμένος τις τόνος ὡς βάσις. Ταύτης μὴ ὑπαρχούσης τὰ φθογγόσημα οὐδὲν ἐκφράζουσιν.¹⁾

¹⁾ Ἐνταῦθα τὸ ἡμέτερον μουσικὸν σύστημα παρουσιάζει μικράν τινα Ἑλλειψιν καὶ δυσχολίαν μὴ ἔχον ὡρισμένα γράμματα δι’ ἐκαστον τῶν ὡρισμένων τόνων. 'Αλλ’ ἡ Ἑλλειψις αὕτη καθίσταται ἀνεπαίσθητος διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§. 3. Τὰ φθογγόσημα ταῦτα συμπλεκόμενα πρὸς ἀλληλα ἔκφραζου-
σιν ὅλους τοὺς φθογγούς δὲν τῶν κλιμάκων. 'Αλλ' ἐν τῇ συμπλοκῇ
ταῦτη ὄφειλομεν νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἔξης· Τὸ κέντημα τιθέμενον ἐμπρο-
σθεν ἡ κάτωθεν τοῦ ὄλιγου ἀφαίρετ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ καὶ ἀριθμεῖ
μόνον τὰς δύο ιδίας του φωνάς ὑπερβατῶς οὔτω — ἢ — = 2·
ὅταν ὅμως τεθῇ ἀκνωθεν οὕτω — ἐνεργεῖ μετ' αὐτοῦ ὑπερβατῶς
τρεῖς φωνάς. 'Η δὲ ὑψηλὴ δὲν τιθεται μόνη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὄλιγου ἢ
τῆς πεταστῆς· καὶ ὅταν μὲν τεθῇ εἰς τὰ ἐμπροσθεν αὐτῶν οὔτω

τὸ ὄλιγον καὶ ἡ πεταστὴ δὲν ἀριθμοῦσι φωνήν· ἀριθμοῦσι δὲ μόνον ὅταν δέχωνται τὴν ὑψηλὴν ἐν τῷ μέσῳ ή ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν οὕτω ὅτε καὶ ὑπερβατῶς εὑρίσκουσι τὴν πέμπτην φωνήν. Ἡ πεταστὴ καὶ τὸ ὄλιγον δὲν μετροῦσι φωνὴν καὶ ὅταν δέχωνται ἀνωθεν τὸ ἵσον καὶ τὰ κατιόντα φθογγόσημα οὕτω Σ=Σ=Ω=Ω=Ν=Ν=Γ=Γ. "Οσα δὲ φθογγόσημα εἴτε κατιόντα εἴτε ἀνιόντα ἐνεργοῦσι καθ' ὑπέρβασιν, συμπλεκόμενα μετὰ φθογοσῆμων ἐν συνεχείᾳ ἐνεργούντων ἔλκουσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν καθ' ὑπέρβασιν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνιόντα ἔλκουσι τὰ ὄμοιειδῆ αὐτῶν ἀνιόντα, τὰ δὲ κατιόντα ἐπίσης τὰ κατιόντα οὕτω. Λ=3.

$$\zeta=5, \quad \zeta=5, \quad \zeta=5, \quad \zeta=7, \quad \zeta=3, \quad \zeta=5, \quad \zeta=5.$$

πρώτον τὰ κεντήματα συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ ὀλίγου ή μόνου ή μετὰ τῆς ὑψηλῆς οὕτω , ὅτε τοῦ μὲν ὀλίγου ή φωνὴ χάνεται καὶ ἐνεργεῖ πρῶτον ή ὑψηλὴ ὑπερβατῶς; 4 φωνὰς καὶ εἴτα ἐν συνεχείᾳ τὰ κεντήματα μίαν. οὕτω καὶ δεύτερον τὸ ἐλαφρὸν τιθέμενον μετὰ τῆς ἀποστρόφου οὕτω , ὅτε ὅχι μόνον ὑπερβατῶς δὲν ἐνεργεῖ, ἀλλὰ καὶ μίαν μόνον φωνὴν ἀριθμεῖ ἀποκτῷ δὲ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀριθμητικὴν καὶ ὑπερβατὴν ἀξίαν ὅταν τίθεται ὀλίγον μακρὰν τῆς ἀποστρόφου οὕτω .

Ασκήσεις μετά φθογγοσήμων

1.) Πα $\underline{\pi} \underline{6} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{x} \underline{\zeta} \underline{v} \underline{\zeta} \underline{x} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{\pi}$

2.) Πα $\underline{\pi} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{6} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{x} \underline{\delta} \underline{\zeta} \underline{x} \underline{\gamma} \underline{x} \underline{\zeta} \underline{6} \underline{x}$

Ω - Ω - Ω
 $\underline{\gamma} \underline{6} \underline{6} \underline{\gamma} \underline{\pi}$

3.) Πα $\underline{\pi} \underline{6} \underline{6} \underline{x} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\zeta} \underline{x} \underline{\delta} \underline{v} \underline{x} \underline{\zeta} \underline{v}$

Ω $\underline{x} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\delta} \underline{x} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{\pi}$.

4.) Πα $\underline{\pi} \underline{x} \underline{6} \underline{\zeta} \underline{\gamma} \underline{v} \underline{\zeta} \underline{x} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\pi} \underline{x} \underline{\delta} \underline{x} \underline{\pi}$.

5.) Νη $\underline{v} \underline{x} \underline{6} \underline{x} \underline{\pi} \underline{\zeta} \underline{6} \underline{x} \underline{\pi} \underline{6} \underline{v} \underline{\eta}$,

6.) Ζω $\underline{\zeta} \underline{x} \underline{v} \underline{\zeta} \underline{\pi} \underline{\pi} \underline{v} \underline{6} \underline{v} \underline{\delta} \underline{\pi} \underline{x} \underline{\epsilon}$.

7.) Κε $\underline{x} \underline{\pi} \underline{v} \underline{\zeta} \underline{x} \underline{\zeta} \underline{v} \underline{\pi} \underline{\pi} \underline{\pi} \underline{\pi} \underline{v} \underline{\zeta} \underline{\pi} \underline{v} \underline{6}$

Ει $\underline{\pi} \underline{v} \underline{\pi} \underline{\zeta} \underline{v} \underline{x} \underline{6}$

8.) Βου $\underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\pi} \underline{6} \underline{v} \underline{\pi} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\delta} \underline{x} \underline{\pi} \underline{6} \underline{\delta} \underline{\pi} \underline{6}$

Ει $\underline{x} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{6} \underline{\delta} \underline{\gamma} \underline{\delta} \underline{x} \underline{\pi} \underline{v} \underline{x} \underline{\delta} \underline{\delta} \underline{6} \underline{\gamma}$

9.) Γα Λειτουργία της Αγίας Τριάδος

γᾶ δὲ πὶ βῆται πὶ βῆ γὰρ πὶ δὲ γ

§. 4. Ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῶν συμπεπλεγμένων φθογγοσήμων τέσσαρά τινα τὰ ἔξι τὰς ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζωμεν.

α') Τὸ ὄλιγον δὲν ἀριθμεῖ φωνὴν ἀπαιτεῖ τὸν ἐπ' αὐτοῦ τόνον ἐντονώτερον,

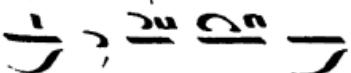
β') Ὄμοιώς καὶ ἡ πεταστὴ εἴτε ἀριθμεῖ φωνὴν εἴτε μὴ ἐν συμπλοκῇ ἀπαιτεῖ ἐντονωτέραν τὴν φωνὴν.

γ') Τὰ κεντήματα δὲν ἐπιδέχονται συλλαβῆν· εἰ μὴ εἰς τὰ κρατήματα· τιθέμενα δὲ κάτωθεν τοῦ ὄλιγου οὔτω προφέρονται πρῶτον αὐτὰ καὶ εἴτα τὸ ὄλιγον, καὶ

δ') ἡ ὑπορροὴ ἐπίσης δὲν ἐπιδέχεται συλλαβῆν· δὲν ὅμως γίνῃ ἀνάγκη νὰ τεθῇ τοιαύτη, τότε ἀντικαθίσταται ἡ διὰ δύο ἀποστρόφων τὴν ὅτι ἀποστρόφου μετὰ ἐλαφροῦ οὔτω το.

§. 5. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μουσικῶν γραμμάτων ἡ ἡμετέρα παρασημαντικὴ μεταχειρίζεται καὶ ἔτερα σημεῖα ἀφωνῶν τὰ ἔξι. Τὴν βαρετανίαν το, τὸ ψηφιστὸν τὸ ὄμαλὸν το, τὸ ἀντικέγωμα το καὶ τὸ ἔτερον το¹⁾ Ἐκ τούτων τὰ μὲν δύο πρῶτα εἰσὶ τονιστικὰ τουτέστι παλμώδους λαρυγγισμοῦ ἐνεργητικά, καὶ τὸ πέμπτον ἢτοι τὸ ἔτερον συνδετικόν. Ἀλλαὶ λέξειν ἡ μὲν βαρετα προφέρει τὴν φωνὴν πρὸ τῆς ὁποίας τίθεται μετὰ περισσοτέρας ζωηρότητος ἀπὸ τῶν προηγουμένων οὔτω Πα.

Τὸ δὲ ψηφιστὸν τιθέμενον ὑπὸ τὸ ὄλιγον καὶ τὴν πεταστὴν δὲν ἐπηταί κατιὸν φθογγόσημον, τὴν μὲν ἐπ' αὐτοῦ φωνὴν προφέρει μετὰ τόνου τὴν δὲ ἐπομένην κατιοῦσαν ἔλκει πρὸς τὴν προηγουμένην οὔτω Πα

 το²⁾) Τὸ δὲ ὄμαλὸν προφέρει τὴν ἐπ'

¹⁾ Εἰς ταῦτα συγχαταλέγεται καὶ τὸ ἐνδόφωνον το, ὅπερ εὑφυές μὲν ἐφεύρημα πρὸς παράστασιν διὰ τῆς ῥινῆς κεκλεισμένου τοῦ στόματος τῶν κρουσμάτων τῆς κιθάρας ἢ τῆς πανδουρίδος, ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων ἔξοδελιστίον ὡς ἀπρεπές, εἰς δὲ τὴν ἔξωτερικὴν μουσικὴν ὑπαρχόντων τῶν ὄργάνων ἀσκοπον.

²⁾ Καίτοι φρονοῦμεν ὅτι ἡ βαρετα καὶ τὸ ψηφιστὸν ἐκρράζουσι τὸν ῥυθμικὸν

αύτοῦ φωνὴν μετὰ κυματισμοῦ τοῦ λάρυγγος, καὶ τὸ ἀντικένωμα μετὰ λιγγός τινος, ὡς τοι λεπτῆς καὶ ταχείας αὐξομειώσεως. Τέλος τὸ ἔτερον συνδέει τὸ ἵσον καὶ τὰ ἀνιόντα φθογγόσημα μετὰ τῶν κατιόντων. Πάντα δὲ ταῦτα καίτοι ἀφωνα, ἐπειδὴ ἔχουσι τοιαύτην ποιοτικὴν ἐνέργειαν ὄνομαζονται σημεῖα ἢ γράμματα ποιοτικά, ἐνῷ τὰ πρῶτα ὡς ἀριθμοῦντα φωνὴν ὄνομαζονται ποσοτικὰ ὡς ποσότητος δηλωτικά.

τόνον καὶ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ αἱ λεγόμεναι πατοῦται τῶν εὔρωπαιων καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλουσι νὰ διδαγθῶσιν ἐν τῷ περὶ ῥυθμοῦ κεφαλαιῷ, ἐν τούτοις ἀφήσαμεν ταῦτα ἐνταῦθα χάριν τῆς παραδόσεως.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ σχέσεων τῶν τόνων.

§. 1. Εἰδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σειρὰν φθόγγων, ἣν ὠνομάσαμεν κλίμακα. Ἐκαστος τῶν φθόγγων τούτων δὲν εἶνε εἰλημμένος αὐθαιρέτως, ἀλλ' εἶνε πόρισμα φυσικοῦ ὑπολογισμοῦ ἐπὶ τῇ βάσει πειραμάτων τῆς ἀκουστικῆς. Κατὰ τὸν φυσικὸν τοῦτον ὑπολογισμὸν ἡ διὰ πασῶν κλίμακα περιλαμβάνει 72 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, ἐξ ὧν ἔκαστος τόνος λαμβάνει ὥρισμένα μέρη, ἵνα διακρίνηται τῶν ἀλλών. Κατὰ ταῦτα ἵνα διακρίνηται ὁ Βου, ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτοῦ Πα, δέον νὰ τεθῇ μετὰ 10 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα· ὁ δὲ Γα μετὰ τὸν Βου πέραν ἑτέρων 8 τμημάτων· ὁ Δη πέραν τοῦ Γα μετὰ 12· ὁ Κε πέραν τοῦ Δη μετὰ ἑτεροῦ 12. ὁ Ζω πέραν τοῦ Κε μετὰ 10. ὁ Νη πέραν τοῦ Ζω μετὰ 8 καὶ ὁ δύμφωνος Πα πέραν τοῦ Νη μετὰ 12 τοιαῦτα ἵσα μέρη. Οὕτω συμπληροῦνται τὰ 72 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, ἀπερ εἶνε τὰ αὐτὰ εἰς τὴν ὑπάτην, τὴν μέσην καὶ τὴν νήτην.

§. 2. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἵσων ἀκουστικῶν τμημάτων ὁ περιλαμβανόμενος μετὰξ δύο τόνων ὄνομαζεται διάστημα, ὅπερ λαμβάνει διάφορα μεγέθη ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης. Ἐξετάζοντες δύμως τὰς διαφορὰς ταύτας εὑρίσκομεν τρία κύρια διαστήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει 12 ἵσα ἀκουστικὰ τμήματα, τὸ δὲ δεύτερον 10 καὶ τὸ τρίτον

8· καὶ ὄνομάζονται τὸ πρῶτον μεῖζον, τὸ δεύτερον Ἑλασσον καὶ τὸ τρίτον ἐλάχιστον· ἀναλόγως δὲ τῶν διαστημάτων ὄνομάζονται καὶ οἱ τόνοι μεῖζονες, ἐλάσσονες καὶ ἐλάχιστοι ὡς καὶ ἡ ἀπέναντι κλίμαξ δείκνυσι.

	Πα μείζων
12	Νη ἐλάχιστος
8	Ζω ἐλάσσων
10	Κε μείζων
12	Δη μείζων
12	Γα ἐλάχιστος
8	Βου ἐλάσσων
10	Πα

72

§. 3. Τὰ κύρια ταῦτα τρία δικτημάτα σύγκεινται ἐξ ἄλλων μικροτέρων, ἀτινα παραδέχεται τὸ ἡμέτερον μουσικὸν σύστημα ὡς ὑπάρχοντα. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὸ ἐπόγδοον 9, τὸ τριτημόριον 4, τὸ τεταρτημόριον 3 καὶ τὸ ἡμιτόνιον 6. Κατὰ ταῦτα ὁ μεῖζων τόνος δύναται· νὰ ἀναλυθῇ ὡς ἔξῆς. $12 = 6 + 6$ η $12 = 6 + 3 + 3$ η $12 = 3 + 3 + 3 + 3$ η $12 = 4 + 4 + 4$ η $12 = 8 + 4$ η $12 = 9 + 3$. ὁ ἐλάσσων ὡς ἔξῆς $10 = 6 + 4$ η $10 = 3 + 3 + 4$.

καὶ ὁ ἐλάχιστος ὡς ἔξῆς $8 = 4 + 4$.

§. 4. Ἐκ τῆς χρήσεως μόνον τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων τόνων παράγονται κλίμακες καλούμεναι διατονικαὶ καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν παραγόμενον μέλος διατονικόν. Ἐκ δὲ τῆς αὐξήσεως η ἐλαττώσεως αὐτῶν διὰ τῶν ἀνωτέρω μικροτέρων διαστημάτων ἐξ οὐ πηγάζουσι τόνοι ὑπερμείζονες, ἡμιόλιοι, ἡμιτονοι, τριτημόριοι καὶ τεταρτημόριοι καὶ ἐπόγδοοι, παραγονται ἔτεραι κλίμακες καλούμεναι χρωματικαὶ η ἐναρμόνιοι, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μέλη χρωματικὰ η ἐναρμόνια. Κατὰ ταῦτα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μουσικῇ τρία γένη μελῶν διακρίνομεν, τὸ διατονικόν, τὸ χρωματικόν καὶ τὸ ἐναρμόνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἥχων καὶ τρόπων.

α'.) Περὶ παραγωγῆς διατονικῶν ἥχων.

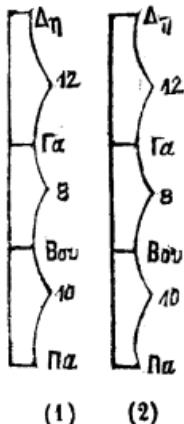
§. 1. Ἐὰν παραλλάξωμεν τὴν σειρὰν τῶν διαστημάτων τῶν τόνων τῆς ἀνωτέρω κλίμακος, παρατηροῦμεν ὅτι κατ' οὓςίν μὲν δὲν μετα-

βαλλεται τὸ διατονικὸν μέλος, παράγονται ὅμως διάφορα ἀπ' ἄλληλων εἴδη διατονικῶν μελῶν, ἢπερ καλούμεν ηχους ἢ τρόπους. Πρὸς καθορισμὸν δὲ τῶν τρόπων τούτων μεταχειρίζομεθα τὸν ἔξις κανόνα.

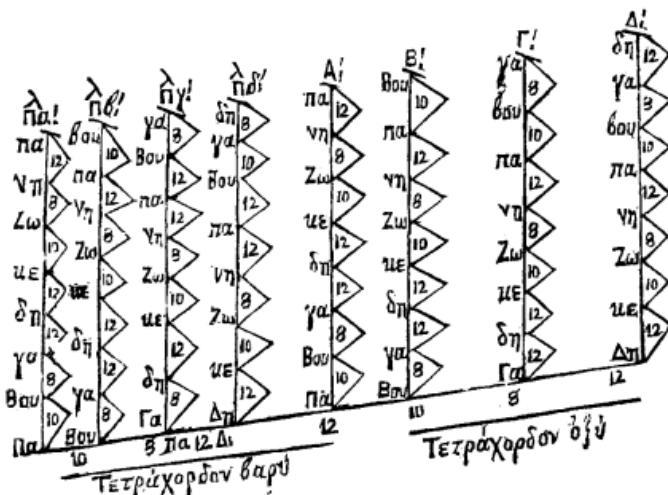
§. 2. Εξετάζοντες τὰ διαστήματα καὶ τὴν θέσιν τῶν τόνων τῆς ἀνωτέρω κλίμακος παρατηροῦμεν ὅτι αὐτὴ σύγκειται ἐκ δύο ἵσων μερῶν ἔχοντων ἀνὰ 4 φθόγγους καὶ περεκλειόντων ἀνὰ τρία καὶ τὰ αὐτὰ διαστήματα ὡς τὸ ἀπέναντι σχῆμα δείκνυσι.

Τὸ ἐντὸς τεσσάρων τόνων τρία διαστήματα περικλειόντων σύστημα καλούμεν τετράχορδον καὶ ἀναλόγως τοῦ ὑψους ἢ τοῦ βάρους αὐτοῦ ὁξὺν ἢ βαρύ.

"Ηδη λαμβάνομεν ὡς βάσιν τὸ δεύτερον τετράχορδον. Όρμώμενοι ἐξ ἐκάστου τόνου ὡς βάσεις καὶ ὀδεύοντες ἐπὶ τὸ ὁξὺ μέχρις οὖ συναντήσωμεν τὸν ὁμόφωνον αὐτοῦ σχηματίζομεν τέσσαρας ὀκταφώνους κλίμακας. Εἰτα λαμβάνομεν τὸ κάτωθεν τοῦ δευτέρου τετραχόρδου πρώτον ἐπὶ τὸ βαρύ τετράχορδον Δη, Γα, Βου, Πα, καὶ χρησιμοποιοῦντες πάσας τὰς φωνὰς Δη, Γα, Βου, Πα, ὡς βάσεις ὀδεύομεν ἐπὶ τὸ ὁξὺ μέχρις οὖ συναντήσωμεν τοὺς ὁμοφώνους αὐτῶν καὶ οὕτω σχηματίζομεν ἑτέρας τέσσαρας κλίμακας βαρυτέρας τῶν πρώτων. Τὸ κατωτέρω κανόνιον διασαφηνίζει ταῦτα.

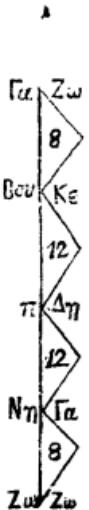
(1) (2)

§. 3. Κατὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα παράγομεν ὅκτω διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων κλίμακας κατά τε τὴν θέσιν τῶν διαφόρων διαστημάτων, τῶν τόνων, τὴν βάσιν καὶ τὴν ὁξύτητα ἥ βαρύτητα αὐτῶν, αἵτινες ὡς ἐκ τούτου παράγουσι καὶ διάφορον ἴδεαν μέλους. Τὰς ὅκτω ταύτας διαφοράς, ἦτοι τοὺς ἥχους ὡς ἐκ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν διαιροῦμεν εἰς δύο, εἰς χυρίους, τοὺς παραγομένους ἐκ τοῦ δευτέρου ἐπὶ τὸ ὁξὺ τετραχόρδου Πα, Βου, Γα, Δη, καὶ εἰς πλαγίους, ὧν καὶ βάσεις εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐπὶ τὸ βαρὺ τετραχόρδου Δη, Γα, Βου, Πα. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῶν χυρίων ἀπ' ἀλλήλων ὄνομαζομεν τὸν μὲν ἔχοντα βάσιν τὸν φθόγγον Πα, πρῶτον ἥχον ἥ τρόπον ἥ νόμον· τὸν δὲ βασιζόμενον ἐπὶ τοῦ Βου, δευτέρον, τὸν ἐπὶ τοῦ Γατρίτον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Δη τέταρτον. Ἐκ δὲ τῶν πλαγίων πλάγιον μὲν τοῦ τετάρτου καλοῦ μεν τὸν ἐπὶ τοῦ Δη (δν γράφομεν Nn) βασιζόμενον. Πλάγιον τοῦ τρίτου τὸν ἐπὶ τοῦ Γα, (δν γράφομεν, Zω) βασιζόμενον, πλάγιον τοῦ δευτέρου τὸν ἐπὶ τοῦ Βου (δν γράφομεν Κε), πλάγιον δὲ τοῦ πρώτου τὸν ἐπὶ τοῦ Πα, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ κατωτέρω κανονίου σημειοῦνται.¹⁾

§. 4. Ἐὰν δὴ ἐξετάσωμεν τὰς βάσεις τῶν ἥχων ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω κανονίου, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ βάσις ἐκάστου πλαγίου εἶναι ὁ πέμπτος τόνος κατωθεν τῆς βάσεως τοῦ χυρίου αὐτοῦ. Κατὰ συνέπειαν ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν ἦτοι ἡ εὑρεσίς στηρίζεται ἐπὶ πενταχόρδου οὐ τὸ μὲν ἔνω ἀκούον κατέχει ὡς βάσιν ὁ κύριος, τὸ δὲ κάτω ἄκρον ὁ πλάγιος αὐτοῦ.

§. 5. Ἡ βάσις ἐκάστου ἥχου ἔξασκετ τοσαύτην ἐλκτικὴν δύναμιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν τόνων τῆς κλίμακος αὐτῆς, ὥστε ἑξαναγκάζει τρόπον τινὰ τὸ μέλος, ἵνα μὴ ἀπομικρύνηται ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἀνίσταται που, αὕτη ἀπαιτεῖ νὰ ἴσταται καὶ ἐνδιατρίβῃ ἐπὶ ὠρισμένου τόνου πρὸς δν ἔχει σχέσιν τινὰ. Ἡ ἐλκτικὴ αὕτη δύναμις τῆς βάσεως ἀποτελεῖ τὸ οὐσιώδεστατον κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἥχων· οἱ δὲ σχετικοὶ πρὸς ταύτην τόνοι ἀποτελοῦσι τὸ δευτερεύον χαρακτηριστικόν· καὶ ἡ

¹⁾ Ο λεγόμενος ἥχος βαρὺς εὑρίσκεται ἥ ἡμιτόνιον ἄνωθεν τοῦ πλαγίου τρίτου, ἥ τέσσαρας φωνὰς κατωθεν αὐτοῦ οὔτας.

μὲν στάσις τοῦ μέλους ἐπὶ τῆς Βάσεως καλεῖται κυρία κατάληξις, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ τόνου δευτερεύουσα.

Τέταρτος Δη

	12			
Γα			Τρίτος	
Bou	8	8	Δεύτερος	
Πα	10	10		Πα Πρῶτος
. λ δι' Νη	12	12		Νη
λ Γ' Ζω		12		Ζω Βιρὺς
			8	Κε λ 6'.
			10	Πα λ α'.

§. 6. Πρὸς δήλωσιν τῶν διατονικῶν τόνων εἰς τε τὰς κυρίας καὶ δευτερεύουσας καταλήξεις κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τοῦ διατονικοῦ μέλους μεταχειριζόμεθα σημεῖσι τινα ἡνωμένα μετὰ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν συλλαβῶν δι' ὧν ὄνομαζόμεν τοὺς τόνους, σημειουμένων κατώθεν ἢ ἀνωθεν αὐτῶν. Τὰ σημεῖα ταῦτα καλοῦμεν μαρτυρίας καὶ είνε διὰ μὲν τοὺς τόνους τῆς βαρείας διὰ πασῶν κλίμακος αἱ ἔξις.

¶ π ρ γ δι' ζ δι'

διὰ δὲ τοὺς τῆς μέσης διὰ πασῶν κλίμακος αἱ ἔξις.

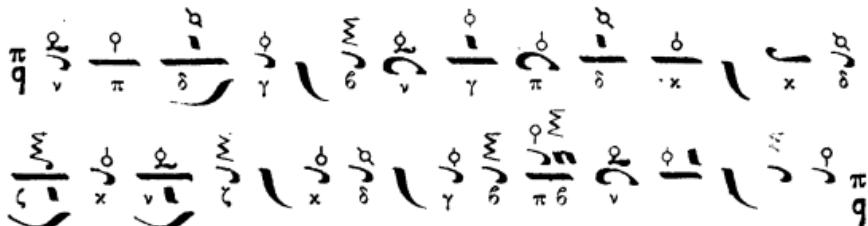
π δι' ρ γ δι' ζ' ν'

διὰ δὲ τοὺς τῆς ὀξείας διὰ πασῶν αἱ ἔξις.

π' δι' γ δι' ζ' ζ'' ν''

§. 7.. Τὰς ἀγωτέρω μαρτυρίας μεταχειριζόμεθα μόνον ἐν τῷ τέλει τῶν γραμμῶν. "Οταν ὅμως παραστῇ ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν τόνον διατονικὸν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν γραμμῶν ἐπὶ τινος φθογγοσήμου, τότε

μεταχειριζόμεθα ἔτερος σημεῖα μᾶλλον εὔχρηστα. Ταῦτα καλοῦμεν φθορικὰ τοῦ διατονικοῦ γένους σημεῖα, ἔκαστον τῶν ὅποιών φανερώνει ὥρισμένον τόνον τῆς κλίμακος. Οὕτω τοῦτο μὲν φ φανερώνει τὸν κάτω Νη· τοῦτο δὲ Ω τὸν Ηα· τοῦτο Ξ τὸν Βου· τοῦτο Φ τὸν Γα· τοῦτο Ψ τὸν Δη· τοῦτο Θ τὸν Κε· τοῦτο \Zeta τὸν Ζω καὶ τοῦτο Δ τὸν ὑψηλὸν Νη. Ως παράδειγμα δὲ πρός ἀσκησιν ἔστω ἡ ἀκόλουθος παράστασις.

β'.) Περὶ παραγωγῆς χρωματικῶν ἥχων.

§. 8. Τὸ διατονικὸν μέλος καταστρέφεται ἀμα ἐπιφέρωμεν αὐξῆσιν ἢ ἐλάττωσιν τῶν φυσικῶν διατονικῶν τόνων. Τὸ ἐκ τῆς αὐξομειώσεως τῶν διαστημάτων παραγόμενον νέον μέλος ὄνομαζομεν γένος χρωματικὸν κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς βάσεως παραγόμενα διάφορα εἰδη μελῶν ὄνομαζομεν ἥχους ἢ τρόπους χρωματικούς.

§. 9. 'Ως μέσα δι' ὧν παραγομεν τοὺς χρωματικοὺς ἥχους ἢ τὸ χρωματικὸν μέλος μεταχειριζόμεθα σημεῖα τινα, ἀπερ ὄνομαζομεν φθορᾶς καὶ εἶνε τὰ ἔξης.

1.) Πρὸς αὐξῆσιν τῶν τόνων.

α'.) ἡ Δίεσις, ἥτις αὐξάνει τὸν τόνον ὑπὸ τὸν ὅποιον τίθεται κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ μείζονος τόνου ἥτοι κατὰ $\frac{1}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο. σ.

β'.) ἡ τεταρτημόριος Δίεσις αὐξάνουσα κατὰ $\frac{1}{4}$, ἥτοι $\frac{3}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

γ'.) ἡ τριτημόριος Δίεσις αὐξάνουσα κατὰ $\frac{1}{3}$, ἥτοι $\frac{4}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

δ'.) ἡ ἡμισόλιος Δίεσις αὐξάνουσα κατὰ $\frac{3}{4}$, ἥτοι $\frac{9}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

καὶ ε').) ἡ ἐπίτριτος Δίεσις αὐξάνουσα κατὰ $\frac{2}{3}$, ἥτοι $\frac{8}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο σ.

2.) Πρός ἐλάττωσιν τῶν τόνων.

α'.) ἡ "Γφεσις ἐλαττοῦσα τὸν τόνον ὑφ" διν τίθεται κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ μείζονος τόνου ἢτοι κατὰ $\frac{1}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο... ρ.

β'.) ἡ τεταρτημόριος "Γφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{1}{4}$, ἢτοι $\frac{3}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.

γ'.) ἡ τριτημόριος "Γφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{1}{3}$, ἢτοι $\frac{4}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.

δ'.) ἡ ἡμιόλιος "Γφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{3}{4}$, ἢτοι $\frac{9}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.

καὶ ε'.) ἡ ἐπίτριτος "Γφεσις ἐλαττοῦσα κατὰ $\frac{2}{3}$, ἢτοι $\frac{8}{12}$ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ρ.

Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω παραθέτομεν τὸ ἔξης διάγραμμα.

Διεσσε.

	$\sigma = \frac{1}{2}$	
$\pi\alpha$	6	12
$\nu\eta$		
σ	14	8
$Z\omega$	10	
$x\varepsilon$		

	$\sigma = \frac{1}{4}$	
$Z\omega$	10	
$x\varepsilon$	10	
$\delta\eta$		
σ	1	5
$\gamma\alpha$		

	$\sigma = \frac{1}{3}$	
$\delta\eta$	8	12
$\gamma\alpha$		
σ	12	8
$\theta\omega$		
$\pi\alpha$	10	

	$\sigma^* = \frac{3}{4}$	
$x\varepsilon$	12	
$\delta\eta$	3	12
$\gamma\alpha$		
σ	17	8
$\theta\omega$		

	$\sigma^* = \frac{2}{3}$	
$\delta\eta$	4	12
$\gamma\alpha$		
σ	16	8
$\theta\omega$		
$\pi\alpha$	10	

"Υφεσις.

	$\rho = {}^1 I_2$	χ	$\rho = {}^1 I_3$
vη	8		
Zω		12	
ρ	16	10	
χε		15	12
δη	6	12	
γα		9	12

	$\rho = {}^3 I_1$	$\rho = {}^2 I_3$
γα	8	
βου		
χ	19	10
πα		
χε	3	3
δη		

§. 10. Διὰ τῆς χρήσεως τῶν διέσεων καὶ ὑφέσεων δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν τόσας χρωματικὰς κλίμακας ὅσας καὶ διατονικάς· ἀλλ' ἐπειδὴ αὗται συμπίπτουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ θίττων εἰς ὀρισμένας χρωματικάς, αἵτινες καὶ ἀποτελοῦσι τοὺς κυρίους χρωματικοὺς ἥχους. Διὰ ταῦτα ἀρχεῖ τούτους νὰ ἔξετάσωμεν.

§. 11. Πρὸς παραγωγὴν δὲ τῶν χρωματικῶν κλίμακων καὶ ἥχων μεταχειρίζομεθα τὸν ἔξης κανόνα.

Λαμβάνομεν τὸ πρῶτον ἐπὶ τὸ ὄξεν τετράχορδον τοῦ πρώτου διατονικοῦ ἥχου Πα, Βου, Γα, Δη, καὶ τὸν μὲν δεύτερον τόνον Βου ἐλαττοῦμεν διὰ τῆς τριτημορίου ὑφέσεως κατὰ ${}^4 I_2$: τὸν δὲ τρίτον Γα αὔξανομεν διὰ τῆς ἐπιτρίτου διέσεως κατὰ ${}^3 I_2$: τοὺς δὲ λοιποὺς τόνους πρῶτον καὶ τέταρτον ἀφίνομεν εἰς τὰς θέσεις των. Οὕτω σχηματίζομεν ἐν χρωματικὸν τετράχορδον, τὸ ὅποιον ἐπαναλαμβανόμενον καὶ ἐπὶ τὸ ὄξεν ἀπὸ τοῦ τόνου Κε ἀποτελεῖ τὴν χρωματικὴν κλίμακα τοῦ πρώτου ἥχου, ὅστις ὑπὸ τῶν διαδοκάλων καλεῖται πλάγιος τοῦ δευτέρου καὶ συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν κυρίων ὄκτω ἥχων. Διὰ τοῦ ἀνωτέρω τρόπου τὰ διαστήματα τῆς διὰ πασῶν κλίμακος τοῦ ἥχου

τούτου μεταβάλλονται ως εἰς τὴν ἀπέναντι κλίμακα εἰς ὥμιτόνιον, ὑπερημιόλιον, τριτημόριον, τόνον μείζονα, ὥμιτόνιον, ὑπερημιόλιον καὶ τριτημόριον.

§. 12. Θεωροῦντες τὴν ἀπέναντι κλίμακα ώς τὴν μέσην διὰ πασῶν συνεγίζομεν τὰς αὐτὰς αὐξομειώσεις κατὰ τὸν ἀνωτέρῳ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν τετραχόρδων τῆς βαρείας διὰ πασῶν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Nn. Οὕτω συγματίζομεν μίαν διὰ πασῶν κλίμακα ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκομεν τρεῖς χρωματικοὺς ἡχούς. Τὸν πρῶτον χρωματικὸν ἦτοι τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ὅστις κατέχει τὴν ἄνω κλίμακα ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ τόνου Πα. Τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου χρωματικόν, ὅστις κατέχει τὴν κατὰ διὰ πασῶν ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Nn· καὶ τὸν τεταρτον χρωματικὸν τὸν καλούμενον ὑπὸ τῶν διδασκάλων δεύτερον χρωματικόν, ὅστις κατέχει τὸ μέσον τῶν δύο πρώτων ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ τόνου Δη τῆς κατὰ κλίμακος καὶ λήγων εἰς τὸν διμόρφων Δη τῆς δευτέρας κλίμακος ώς τὰ ὅπισθεν σχήματα δεικνύουσι.

πα	4
νη	20
♂	20
Ζω	♂
κε	6
τη	12
δη	4
γα	4
♂	20
εου	♂
πα	6

Αἱ ὅπισθεν κλίμακες ώς πρὸς τὰ διαστήματα ἐλαχίστην παρουσιάζουσι τὴν διαφοράν, ἐφ' ὃ καὶ οἱ μὴ ἔξησκημένοι πάσχουσι σύγχυσιν· ἀλλὰ δέον νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἡ οὔτιώδης αὐτῶν διοφορὰ ἔγκειται εἰς τὰς ὄξυτέρας ἢ βαρυτέρας αὐτῶν βάσεις, αἵτινες διάφορον ἔξασκοῦσαι ἐλέιν ἐπὶ τῶν διαφόρων τόνων τῆς ιδίας κλίμακος διακεκριμένην ιδιότητα προσδίδουσιν εἰς τὸ μέλος καὶ διαφόρους ποιοῦνται τὰς καταλήξεις.

§. 13. Ἐκτὸς τῶν ὅπισθεν χρωματικῶν κλίμακων ἡ καθ' ἡμᾶς μουσικὴ τέχνη ποιεῖται χρῆσιν καὶ ἐτέρων τινῶν μικτῶν λεγομένων ώς συνισταμένων ἐκ χρωματικῶν καὶ διατονικῶν τριχόρδων ἢ τετραχόρδων. Τοιαῦται εἶναι α').) ἡ τοῦ δευτέρου ἡχού, ἥτις συνισταται ἐκ δύο τριχόρδων καὶ ἐνὸς τετραχόρδου, ὡν τὸ μὲν πρῶτον Βου, Γα, Δη, ἔχει διατονικόν· τὸ δὲ δεύτερον χρωματικὸν Δη, Κε, Ζω καὶ τὸ τετραχόρδον Ζω, Nn, Πα, Βου ἐπίσης χρωματικόν. Ὁ ἐπὶ τοῦ Βου θερελιούμενος οὐτος ἡχος εἶναι ὁ κυρίως δεύτερος χρωματικός, ἔνεκα δὲ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ συνθέσεως καὶ τὰ διαστήματα αὐτοῦ, τουτέστι τὰ ἀκουστικὰ αὐτοῦ τμῆματα εἶναι ἐλλιπῆ.—β'.) αἱ μικται τοῦ πρώτου

4

20

ρ

6

12

4

20

ρ

6

12

4

18

ρ

8

12

4

18

ρ

8

A'. ἦ λέ. χρωμ.

Δ'. ἦ B'. χρωμ.

λ δ'. χρωμ.

Δη'	4
Γα	
στ	20
Bou	ρ
Πα	6
Nη	
Zω	4
στ	18
Κε	
Δη	

Nη'	4
Zω	
στ	18
Κε	ρ
Δη	8
Γα	
Bou	4
στ	18
Πα	ρ
Nη	8

Δ'. ἦ B'. χρωμ. λ δ'. χρω

¹⁾ Ἡ ἀνωτέρω ἀπὸ τοῦ Νη χ
ματικὴ κλίμαξ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐ^ι
μανῶν μουσικὴ χιτζάζ-χιάρ.

καὶ τοῦ πλαγίου τετάρτου χρωματικοῦ κλίμακες, ἃς πρὸς ἀπόδειξιν παραθέτομεν φόρε.

$\Sigma \omega \zeta \sigma \sigma \alpha \kappa.$	N'	N'	N'	P'	B _{αα'}							
	8	10	12	4	8	12	4	8	12	4	8	72
	Z	K	Δ	Z	K	Γ	B	Δ	Γ	B	Δ	A'
	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
N	4	18	8	4	8	8	4	8	8	4	8	72
Nη	20	12	12	20	12	12	20	12	12	20	12	72
Zω	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	72
Φ	18	12	12	18	12	12	18	12	12	18	12	72
Kε	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	72
Δη	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	72
Γα	12	8	8	12	8	8	12	8	8	12	8	72
B _{αα'}	8	10	10	8	10	10	8	10	10	8	10	72
												68

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι χρωματικοὺς ἡχούς καθαροὺς

$\tilde{\chi}_{\text{γα}}$ Β'.

A'. Η $\frac{A}{B}$ 6'. χρωματικοὶ μίκτοι.

Α δ'. μικτοὶ χρωματ.

ἔχομεν τὸν ποῶτον, δεύτερον, τέταρτον καὶ πλάγιον τοῦ τετάρτου. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἔτεραι ποικιλίαι, ὡν ἡ δεξιὰ χρῆσις τοῦ μελοποιοῦ ἀποδεικνύει, ὅτι ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαῖς, οὕτω παρ' ἡμῖν πάντες οἱ ἥχοι εἰνε εὔχρηστοι καὶ εἰ; τὸ χρωματικὸν γένος.

§. 14. Ἡ ἀκριβὴς παράστασις τῶν ἀνωτέρω χρωματικῶν κλιμάκων κατορθοῦται διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐπὶ τῇ βάσει καὶ βοηθείᾳ ὄργάνου τεχνητοῦ. "Οταν δὲ ἦνε ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν ἐν ἀρχῇ ἀσματός τινος ἢ ἐν τῷ μέσῳ χρωματικὸν μέλος, ἀν μὲν ἦνε παροδικὸν ἡτοι ἐπὶ ἐνὸς μόνον ἢ δύω φθόγγων, πράττομεν διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὑφέσεων καὶ διέσεων· ἀν δὲ ἦνε μακρὰ μουσικὴ γραμμὴ ἢ καὶ ὅλον τὸ ἀσμα, μεταχειριζόμεθα ἔτερα σημεῖα καλούμενα χρωματικαὶ μαρτυρίαι.

Τοῦτα δὲ εἶνε τοῦ μὲν $\frac{\Delta}{\Pi}$ 6'. τὰ ἔξι τοῦ $\frac{\Delta}{\Pi}$ $\frac{B}{K}$ $\frac{G}{Z}$ $\frac{A}{N}$ $\frac{C}{P}$.

τοῦ δὲ δευτέρου χρωματικοῦ $\frac{\Delta}{\Pi}$ $\frac{K}{B}$ $\frac{Z}{G}$ $\frac{N}{A}$ $\frac{P}{C}$.

'Ἐν τούτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ δηλώσωμεν τὸ χρῶμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς γραμμῆς καὶ τότε μεταχειριζόμεθα ἔτερα σημεῖα φθορᾶι καλούμενα τοῦ μὲν $\frac{\Delta}{\Pi}$ ταῦτα τῷ Δ ἐξ ὡν τὸ πρῶτον ισχύει ἐν ἀναβάσει καὶ τίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τόνῳ ἐκάστου χρωμ. τετραχόρδου ἡτοι ἐπὶ τοῦ Πα καὶ Κε. καὶ ἀπαίτετ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ Βου καὶ Ζω κατὰ τριτημόριον τόνον καὶ τὴν αὔξησιν ἢ ὑψώσιν τοῦ Γα καὶ Νη κατὰ $\frac{2}{3}$; τὸ δὲ δεύτερον ἐπὶ τοῦ τελευταίου τόνου ἐκάστου τετραχόρδου ἡτοι ἐπὶ τοῦ Δη καὶ Πα καὶ ἐνεργεῖ ἐν καταβάσει τὰ αὐτά. Τοῦ δὲ δευτέρου χρωματικοῦ ταῦτα $\frac{\Delta}{\Pi}$, ὡν τὸ πρῶτον ἐνεργεῖ ἐν ἀναβάσει ὅ,τι καὶ τὸ πρῶτον τοῦ πλαγίου δευτέρου· τὸ δὲ δευτέρου ἐνεργεῖ ἐν καταβάσει δρούσιως. Τίθενται δὲ τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ, τὸ δὲ ἐν τῷ τέλει τοῦ τριχόρδου.

'Εκτὸς τῶν ἀνωτέρω φθορῶν συνήθως εἶνε καὶ ἡ καλουμένη τουρκιστὶ μουστάρ Δ δεσπόζουσα τέσσαρας φθόγγους. 'Ἐν χρήσει δὲ οὖσα ἐν τῇ κλίμακι τοῦ Βου διατονικοῦ τίθεται ἐπὶ τοῦ Δη καὶ ὑψοῦ τοὺς Γα καὶ Πα κατὰ ἡμιτόνιον ὡς ἀπέναντι φαίνεται.

γ'.) Περὶ παραγωγῆς ἐναρμονίων πῆχων.

§. 15. Πρὸς παραγωγὴν τοῦ χρωματικοῦ μέλους εἴδομεν ὅτι ἐλαττοῦται ὁ ἐλάσσων καὶ ὑψοῦται ὁ ἐλάχιστος. Εάν τώρα ἐλαττώσωμεν

6	$\Delta \Delta'$
Γ	
14	
Β	
4	
Π	

μόνον τοὺς ἐλάσσονας, ἀφήσωμεν δὲ εἰς τὰς θέσεις τῶν πάντας τοὺς λοιπούς, θὰ ἴδωμεν ὅτι παράγεται ἔτερον μέλος διάφορον τῶν δύο πρώτων, ὅπερ καλεῖται ἐναρμόνιον.

Κατὰ ταῦτα ἔστω πρὸς ἀπόδεξιν ἡ κατωτέρω κλίμαξ τοῦ Πα ἡλαττωμένους ἔχουσα τοὺς ἐλάσσονας αὐτῆς κατὰ τριτημόριον τόνου.

§. 16. Ἐὰν λάβωμεν ως βάσιν ἔκαστον τόνον τῆς κλίμακος ταύτης θέλομεν σχηματίσῃ ἑτέρας ἐξ ὀκταφώνους ἐναρμονίας κλίμακας διαφερούσας πρὸς ἀλλήλας καὶ ἔχουσας ως ἑζής τὰ διαστήματα αὐτῶν.

α'.) N 12 II 6 B 12 Γ 12 Δ 12 K 6 Z 12 N

β'.) Z 12 N 12 II 6 B 12 Γ 12 Δ 12 K 6 Z

γ'.) K 6 Z 12 N 12 II 6 B 12 Γ 12 Δ 12 K

δ'.) Δ 12 K 6 Z 12 N 12 II 6 B 12 Γ 12 Δ

ε'.) Γ 12 Δ 12 K 6 Z 12 N 12 II 6 B 12 Γ

Ϛ'.) B 12 Γ 12 Δ 12 K 6 Z 12 N 12 II 6)

	N'
12	N
12	ρ
6	Z
6	K
12	Δ
12	Γ
12	Β
6	Π

Ἐν τῇ ἐκφωνήσει τῶν ἀνωτέρω κλίμακων ἀκούεται ὁ μὲν Πα ως Βου, ὁ δὲ Nn ως Πα· ὁ Zω ως Nn, ὁ Ke ως Zω· ὁ Δη ως Ke· ὁ Γα ως Δη καὶ ὁ Βου ως Γα, μετὰ τοσαύτης προσεγγίσεως, ὥστε παραπλανῆ τὸν μὴ ἑζηπηκημένον εἰς τὴν μετάπτωσιν τοῦ διατονικοῦ μέλους καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ καὶ ἑξάσκησις.

¹⁾ Αἱ σχέσεις τῶν ἀνωτέρω κλίμακων εἰνε ὡς αἱ τῶν χυρίων πρὸς τοὺς πλαγίους αὐτῶν· οὕτως ἡ μὲν τοῦ Πα ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν Δη· ἡ τοῦ Nη πρὸς τὴν τοῦ Γα καὶ ἡ τοῦ Zω πρὸς τὴν τοῦ Βου· ἡ δὲ τοῦ Ke ἔχει σχέσιν καὶ πρὸς τὸν Πα καὶ πρὸς τὸν Δη.

§. 17. Εἰς τὰς ἀνωτέρα ἐναρμονίους κλίμακας δύνανται νὰ ἀναχθῶσι καὶ αἱ κατωτέρα μικταὶ ἡ τοῦ Σαμπαṇή ἡ τοῦ Χισάρ Μπουσελίκ καὶ ἡ τοῦ Νισαμπούρ, ών ἡ μὲν πρώτη καὶ τρίτη σύγκεινται ἐξ ἑνὸς τετραχόρδου ἐναρμονίου καὶ ἑνὸς διατονικοῦ· ἡ δὲ τοῦ Χισάρ εἶναι σύνθετις πενταχόρδου καὶ τετραχόρδου χρωματικοῦ, ἥτις ἐκφράζει μέλος ἐναρμόνιον. "Ενεκα δὲ τῆς συνθέσεως αὐτῶν ταύτης καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν παραγόμενον ἐναρμόνιον μέλος εἶναι μαλακώτερον.

Σαμπαṇή		Χισάρ Μπουσελίκ		Νισαμπούρ	
Γα		Πα	♂	Δη	♂
Bou	8	Nη	6	Γα	6
			18	Bou	6
Πα	10	Zω			13
			6	Πα	
	12	Κε	6		
Nη		Δη	6		
	12		18	Nη	12
Zω	♂	Γα		Zω	8
	6				
Κε			6		10
	18	Bou		Κε	
Δη	♂		12		
Γα	6	Πα		Δη	12

§. 18. Μαρτυρικὰ σημεῖα οἱ ἐναρμόνιοι ἥχοι ἔχουσι τὰ αὐτὰ τῶν διατονικῶν πλὴν τῶν φθόγγων Γα καὶ Ζω, οἵτινες λαμβάνουσι τὸ

σημεῖον τοῦτο ?? κάτωθεν τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων οὔτε ??, ??.
'Αλλ' ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ μέλους ἐπὶ τῶν φθογγοσήμων δέχονται τὴν τριτημορίον ὑφεσιν ♂, ἥτις κυρίως τέθεται ἐπὶ τῶν ἐλασσόνων τόνων Bou καὶ Zω· τιθέμενη δὲ ἐπὶ τοῦ Γα ἐκλαμβάνει αὐτὸν ὡς Ζω.

§. 19. Οἱ δὲ μικτοὶ ἐναρμόνιοι ἥχοι (§. 17.) ἔχουσιν ἵδια φθορικὰ σημεῖα. Καὶ τὸ μὲν Χισάρ Μπουσελίκ ἔχει τὸ σημεῖον τοῦτο -θι-, ὅπερ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ φθόγγου Κε ἀπαιτεῖ τὸν μὲν πρώτον ἀνιόντα φθόγ-

γον Ζω ἡλαττωμένον κατὰ τριτημόριον τόνου, τὸν δὲ πρῶτον κατιόντα φθόγγον Δη οὐ ψωμένον κατὰ ἡμιτόνιον. Τὸ δὲ Νισαμποὺρ ἔχει τὸ σημεῖον τούτο *οὐδὲ* οὐ καὶ ἐκδηλοῦται. Τίθεται δὲ ἐπὶ τοῦ φθόγγου Δη καὶ ἐνεργοῦν ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀπαιτεῖ νὰ ἐκλαχμάνεται οὗτος μὲν ὡς Ζω ἡ Γα· τὸν δὲ ὑπὸ αὐτὸν Γα φθόγγον Βου εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γα ὡς καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ δείκνυσιν διν σύνθεσις τριτημορίου ὑφέσεως μετὰ διέσεως. Τὰ δύο ταῦτα σημεῖα τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχουσι καὶ ὅταν τεθῶσιν ἐπὶ οἰουδήποτε ἀλλού φθόγγου. Τὸ δὲ Σαμπαὴ παρίσταται μόνον διὰ τῆς ἡμιτονίου ὑφέσεως ἐπὶ τοῦ Δη καὶ τῆς τριτημορίου ὑφέσεως ἐπὶ τοῦ Ζω.

§. 20. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐναρμονίων σημείων ἡ καθ'ἡμᾶς μουσικὴ τέχνη ποιεῖται χρῆσιν καὶ τῷν ἐφεξῆς δύο σημείων ♀. ♂, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτον ἀνιόντα φθόγγον ὑφεσιν· τὸ δὲ δεύτερον ἀπαιτεῖ τὸν πρῶτον κατιόντα φθόγγον διέσιν· ἀμφότερα ὅμως εἶνε παροδικὰ καὶ συνήθη εἰς τὸν τρίτον καὶ πρῶτον ἐναρμόνιον ἥχον καὶ τίθενται κυρίως ἐπὶ τοῦ φθόγγου Κε.

§. 21. Αἱ φθοραὶ ἐνεργοῦσιν ἐκάστη τὴν ἑαυτῆς κλίμακα καὶ διαλύονται πρὸς ἀλλήλας οὔτως. "Οταν ἐνεργῇ ἡ φθορὰ τοῦ διατονικοῦ καὶ συναντήσῃ φθορὰν χρωματικὴν ἡ ἐναρμονίαν, παύει ἐνεργοῦσα καὶ ἀρχεται ἡ ἐνέργεια τῆς χρωματικῆς ἡ ἐναρμονίου. "Οταν πάλιν ἐνεργῇ ἡ χρωματικὴ καὶ συναντήσῃ διατονικὴν ἡ ἐναρμονίαν ἐπίσης καὶ αὕτη παύει. Τούτο γίνεται καὶ ὅταν ἐνεργῇ ἐναρμονία καὶ συναντήσῃ χρωματικὴν ἡ διατονικήν.

§. 22. Τὴν διὰ τῶν φθορῶν μεταβολὴν τοῦ μέλους παρακολουθοῦσι καὶ αἱ μαρτυρίαι εἰς τὰς καταλήξεις. Οὔτω· ὅταν ἀσματός τινος τὸ μέλος ἦν διατονικὸν καὶ καταλήγῃ εἰς τὸν φθόγγον Πα, ἡ μαρτυρία τοῦ φθόγγου τούτου ὄφείλει νὰ σημειωθῇ οὔτω *π.* ἀμαρτιών *π.* ὅμως ἐν τῷ μεταξύ μεταβληθῇ τὸ μέλος διὰ τῆς φθορᾶς εἰς χρωματικόν, καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη συμμεταβάλλεται εἰς χρωματικὴν καὶ σημειοῦται οὔτω *π.* ὁ κανὼν οὗτος ισχύει καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν γενῶν.

§. 23. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω μεταβολῆς αἱ μαρτυρίαι πάσχουσι καὶ ἐτέραν τὴν τῆς μεταθέσεως, καθ' ἣν τόνος τις λαμβάνει τὴν θέσιν καὶ τὸ σημεῖον ἐτέρου τινός οὔτω· ὑποτιθεμένου ὅτι τὸ μέλος ὀδεύει ἐπὶ

τοῦ διατονικοῦ πενταχόρδου Κε, Δη, Γα, Βου, Πα, ἐὰν τὸν φθόγγον Κε προφέρωμεν ώς Δη, συνεπῶς τὸ μέλος θὰ μεταβληθῇ καὶ θὰ μετατεθῇ εἰς τὸ πεντάχορδον Δη, Γα, Βου, Πα, Νη· τούτου ἔνεκκα κατ' ἀνάγκην καὶ αἱ καταλήξεις θέλουσιν ἀλλαζεῖν τὰ μαρτυρικὰ αὐτῶν σημεῖα οὕτως ὥστε ἡ μὲν τοῦ Κε θέλει σημειωθῆναι οὕτω χ ἡ τοῦ Δη οὕτω Δ . ἡ τοῦ Γα οὕτω Γ . ἡ τοῦ Βου οὕτω δ . ἡ τοῦ Πα οὕτω π καὶ καθεξῆς. Ἐὰν δὲ τὸν Δη ἐκλαβώμεν ώς Κε, τότε αἱ μαρτυρίαι σημειοῦνται οὕτω· δ Γ τ π γ καὶ καθεξῆς. Ἡ μεταβολὴ αὗτη ὄνομαζεται παραχορδὴ καὶ συμβαίνει εἰς πάντα τὰ γένη.

Α σκήσεις.

1) Ποιὸν γένος μαρτυροῦσι καὶ εἰς ποίους τόνους ὑποτίθενται καὶ ἐπιτίθενται τὰ σημεῖα ταῦτα δ . η . χ . τ . ω . ρ . φ .

2) Ταῦτα τ . ρ . ω . ρ .

3) Ταῦτα τ . ρ . ω . ρ . ρ . καὶ ποία ἡ ἐνέργεια αὐτῶν.

4) Ταῦτα τ . ρ . ω . ρ . δ καὶ ποία ἡ ἐνέργεια αὐτῶν.

§. 24. Ἐνῷ ἡ κατὰ κόσμον μουσικὴ ποιεῖται ἐλευθέραν χρῆσιν ὅλων τῶν ἀνωτέρω κλιμάκων μετὰ ποικίλων ἀλλῶν συνδυασμῶν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὅμως μουσικὴ τὰ σεμνὰ καὶ σοβαρὰ μέλη ἐπιδιώκουσσα ἐκτός τινων ἔξαιρέσεων ποιεῖται χρῆσιν ὅλων τῶν ὄχτων ἡχῶν, ἐξ ὧν τέσσερας διατονικοὺς τὸν πρώτον, τέταρτον καὶ τοὺς πλαγίους αὐτῶν· δύο χρωματικοὺς τὸν δεύτερον καὶ τὸν πλάγιον αὐτοῦ καὶ δύο ἐναρμονίους τὸν τρίτον καὶ βαρύν. Τούτων δὲ τῶν ἡχῶν τὰ μέλη διαιρεῖ εἰς τρία εἴδη τὸ στιχηραρικόν, τὸ εἰρμολογικόν καὶ τὸ παπαδικόν, καὶ εἰς τέσσερα συστήματα τὸ διὰ πασῶν, τὸ πεντάχορδον, τὸ τετράχορδον καὶ τὸ τρίχορδον, ἀπέρ καὶ ἀλλως καλοῦνται ὄκταφωνία, τετραφωνία ἡ τριχόρδος, τριφωνία καὶ διφωνία. Ἐκάστου δὲ ἡχου τὴν φανέρωσιν ἐν ἀρχῇ παντὸς ἀσματος ποιεῖται διὰ τῶν ἔξις σημείων.

τοῦ δευτέρου	Δη $\hat{\eta}$ ἡχος β'. Δη $\hat{\eta}$ Βου
τοῦ τρίτου	Γι $\hat{\eta}$ Γα $\hat{\eta}$ ἡχος γ'. Γα
τοῦ τετάρτου	Δη $\hat{\eta}$ Δη $\hat{\eta}$ ἡχος δ'. Δη
τοῦ πλαγίου πρώτου	Πα $\hat{\eta}$ Πα $\hat{\eta}$ ἡχος λ' α'. Πα
τοῦ πλαγίου δευτέρου	Πα $\hat{\eta}$ Πα $\hat{\eta}$ ἡχος λ' β'. Πα
τοῦ πλαγίου τετάρτου	Νη $\hat{\eta}$ Νη $\hat{\eta}$ ἡχος λ' δ'. Νη
τοῦ βαρέος	Zω $\hat{\eta}$ Ζω $\hat{\eta}$ βαρέος Ζω
τοῦ ἐναρμονίου βαρέος	Ζω
καὶ τοῦ δευτέρου διατονικοῦ	Βου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ χρόνου.

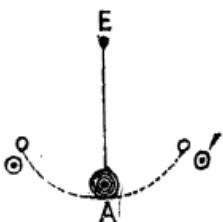
§. 1. Πλεισται αἱ ποικιλαι σχέσεις τῶν τόνων καὶ τῶν κλιμάκων δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ ἀποτελέσωσι μέλος τι εὐάρεστον εἰς τὴν ἀκοήν, ἀν μὴ ὑποβληθῶσιν εἰς μίαν ἀλλην σχέσιν, ητις καλεῖται χρόνος. Τούτου ἔνεκα δι χρόνος ἐν τῇ μουσικῇ εἶνε ὁ ἐσωτερικὸς σύνδεσμος, ὅστις συνέχει πάντας τοὺς φθόγγους καὶ παρίστησιν αὐτοὺς ζῶντας κατὰ μέρος μὲν ὡς φωνὰς ἐμμελεῖς, ἐν συνόλῳ δὲ ὡς σῶμα ἀρμονικόν ἐν φιλοτῷ εἶνε ψυχή. Κατ' ἀκολουθίαν σπουδαιότερον ἀντικείμενον ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ εἶνε δι χρόνος.

§. 2. Χρόνον δὲ λέγοντες ἐν τῇ μουσικῇ ἐννοοῦμεν τὸν καιρόν, ἐντὸς τοῦ διποίου ἐκφωνοῦμεν ἔνα $\hat{\eta}$ καὶ περισσοτέρους φθόγγους. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἡμέτερα φθογγόσημα δὲν ἔχουσιν ώρισμένην χρονικὴν ἀξίαν καὶ τούτου ἔνεκα δὲν γνωρίζομεν ἐντὸς πόσης χρονικῆς διαρκείας δέον ν' ἀναγνώσωμεν ἐν τῇ περισσότερᾳ φθογγόσημα, διὰ ταῦτα ἀνάγκη πρῶτον νὰ διρίσωμεν τὴν χρονικὴν μονάδα καὶ νὰ δώσωμεν αὐτὴν εἰς τὰ φθογγόσημα, καὶ δεύτερον νὰ διρίσωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν πλείονα τοῦ ἐνός φθογγόσημα ἀναγινώσκονται ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς ώρισμένης χρονικῆς μονάδος.

§. 3. Οι πλείους τῶν καθ' ἡμᾶς μουσικῶν παραδέχονται ως χρονικὴν μονάδα τὴν διάρκειαν ἐνὸς δευτερολέπτου. Ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ ἀποστρέφεται τὴν μονοτονίαν, φ' ὃ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπινοήθησαν διάφοροι χρονικοὶ μονάδες. Τοιαῦται δὲ ἑκανονίσθησαν αἱ παραγόμεναι ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς ἀρχικῆς μονάδος διὰ τῶν ἀριθμῶν 2. 4. 8. 16. 32. 64 κλπ. ἦτοι $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{8}$. $\frac{1}{16}$. $\frac{1}{32}$. $\frac{1}{64}$ κλπ. αἵτινες εἶνε πολλοστημόρια τοῦ δευτερολέπτου.

§. 4. Συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ τὰ φθογγόσημα τῆς καθ' ἡμᾶς παρασημαντικῆς λαμβάνουσιν ἔκεινὴν τὴν χρονικὴν ἀξίαν, ἢν ἔχει ἡ προτασσομένη τοῦ φορματος χρονικὴ μονάδα· ὥν π. χ. τὸ φορματος ἦν συντεθειμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χρονικῆς μονάδος $\frac{1}{4}$, ἢν καὶ προτάσσει ἐν τῇ ἀρχῇ, τότε καὶ τὰ φθογγόσημα ἔκαστον λαμβάνουσιν ἀξίαν τοῦ $\frac{1}{4}$, τοῦ δευτερολέπτου.

§. 5. Τούτου τεθέντος ἀναγκαῖον ἐφεξῆς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἔκαστη τῶν ἀνωτέρω χρονικῶν μονάδων σύγκειται ἐκ τριῶν σημείων· ἐκ δύω ἀκρων καὶ ἐνὸς μέσου. Καὶ τὰ μὲν ἀκρα καλοῦμεν θέσεις, τὸ δὲ μέσον καλοῦμεν ἀρσιν. Ἐκάστη ὅμως θέσις συμπίπτει ἐπὶ τοῦ σημείου τὸ ὅποιον εἶνε τέλος τῆς μιᾶς χρονικῆς μονάδος καὶ ἐν ταύτῳ ἀρχὴ τῆς ἐπομένης. Τούτου ἔνεκα πᾶσα χρονικὴ μονάδα σύγκειται ἐκ μιᾶς θέσεως καὶ μιᾶς ἀρσεως. Ἐστω πρὸς ἀπόδειξιν τὸ ἀπέναντι ἐκκρεμὲς ὠρολογίου Ε. Α. τὸ ὅποιον ἵνα διατρέξῃ τὸ τόξον Θ.Θ' ἔξοδεύει ἐν δευτερόλεπτον. Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ

θὰ διαγράψῃ τὸ αὐτὸ τόξον Θ'.Θ' ἔπειται ὅτι θὰ ἔξοδεύῃ ἔτερον δευτερόλεπτον. 'Αλλ' ἐν τῇ ἔκτελέσει τῶν δύω τούτων κινήσεων Θ.Α.Θ' καὶ Θ'.Α.Θ, τὸ σημεῖον Θ' ἐνῷ εἶνε τέλος τῆς πρώτης κινήσεως γίνεται ἐν ταύτῳ καὶ ἀρχὴ τῆς δευτέρας. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ δευτέρον ἀκρον Θ' τοῦ Θ.Θ'. συμπίπτει πρὸς τὴν ἀρχὴν ἦτοι τὴν θέσιν τῆς δευτέρας κινήσεως Θ'.Θ. διὰ τοῦτο ἐκλαμβάνεται ως θέσις τῆς δευτέρας κινήσεως, καὶ οὕτως ἔκαστη χρονικὴ μονάδα ἡ ἔξοδευομένη κατὰ τὰς κινήσεις τοῦ ἐκκρεμοῦς μίαν θέλει ἔχει θέσιν καὶ μίαν ἀρσιν.

§. 6. Τὰς ἀνωτέρω ἴδιότητας τῆς χρονικῆς μονάδος ἀκολουθεῖ καὶ ὁ φθόγγυος ἔκαστου φθογγοσήμου· τουτέστιν ἀρχομένης τῆς χρονικῆς

μονάδος ἅρχεται συγχρόνως ἐκφωνούμενος καὶ ὁ φθόγγος, περατουμένης δὲ τῆς χρονικῆς μονάδος, ἐπειδὴ ἅρχεται δευτέρα χρονικὴ μονάς, παύει ταῦτοχρόνως καὶ ὁ φθόγγος καὶ ἅρχεται ἐκφωνούμενος ἔτερος. Ἀκολουθοῦντες δὲ τὰς κινήσεις τοῦ ἐκκρεμοῦς καθ' ἥν στιγμὴν τοῦτο φθάνει εἰς ἓν τῶν ἀκρων τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διαγραφούμενου τόξου καὶ κρούει ἐνακτύπον, κρούομεν καὶ ἡμεῖς τὴν χειρα ἐπὶ τὸ γόνυ η τὸ θρανίον ἐκφωνοῦντες ἀμέσως καὶ τὸν φθόγγον τοῦ φθογγοσήμου· καθ' ἥν δὲ στιγμὴν τοῦτο ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἀκρου, ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ ἔτερον, αἴρομεν καὶ ἡμεῖς τὴν χειρα εἰς τὸν ἄερα χωρὶς ὅμως νὰ παύσωμεν ἐκφωνοῦντες τὸν φθόγγον· καθ' ἥν δὲ στιγμὴν τὸ ἐκκρεμὲς φθάσῃ εἰς τὸ ἔτερον ἀκρον καὶ κρούσῃ τὸν δεύτερον κτύπον, κρούομεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ τὴν χειρα πάλιν ἐπὶ τὸ γόνυ ἐκφωνοῦντες συγχρόνως δεύτερον φθόγγον τοῦ δευτέρου φθογγοσήμου καὶ οὕτω ἐφεζῆς ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτά.

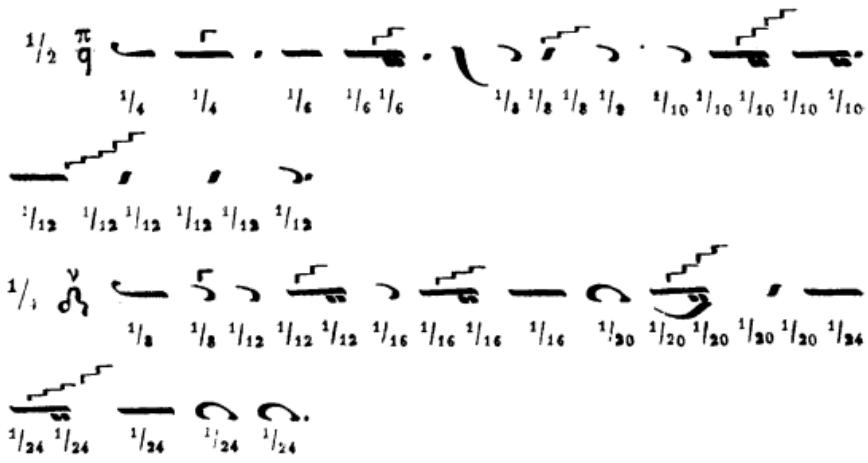
§. 7. Γυμνασθέντες διὰ τοῦ ἀνωτέρω τρόπου εἰς τὴν ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος ἐκφώνησιν ἑνὸς φθογγοσήμου, προσθίνομεν είτα εἰς τὴν ἐκφώνησιν δύω φθογγοσήμων ἐντὸς τῆς αὐτῆς μονάδος, καθ' ἥν ἀμα τῇ κρούσει τῆς χειρὸς ἐκφωνοῦμεν τὸ πρῶτον φθογγόσημον, ἀμα δὲ τῇ ἀρσει τὸ δεύτερον. Γυμνασθέντες δὲ καὶ εἰς τοῦτο ἐκφωνοῦμεν ἐπειτα τρία φθογγόσημα τὸ μὲν ἐν τῇ κρούσει, τὸ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς κρούσεως καὶ ἀρσεως καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ ἀρσει, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐκφώνησιν τεσσάρων, πέντε κλπ. κατ' ἀναλογίαν.

§. 8. Τοῦτο ὅμως σημαίνει διὰ κατὰ τὴν ἐκφώνησιν δύω η περιστοτέρων φθογγοσήμων ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος συμβαίνει διαιρέσεις τῆς μονάδος εἰς δύω η καὶ περισσότερα ἵσα μέρη, ἔκαστον τῶν ὅποιων λαμβάνει ἐν φθογγόσημον. Ἡ περίπτωσις αὕτη μᾶς ἀπευθύνει τὴν ἑζῆς ἐρώτησιν. Πῶς είνει δυνατὸν ἐνῷ κατὰ τὸν ἀνωτέρω διαιριπαθέντα κανόνα ἔκαστον φθογγόσημον λαμβάνει τὴν χρονικὴν ἀξίαν τῆς προτασσομένης χρονικῆς μονάδος, νὰ ἐκφωνῶνται δύω η περισσότερα ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς αὐτῆς χρονικῆς μονάδος;

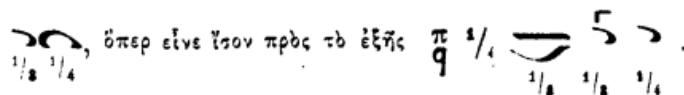
§. 9. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπήντησκεν οἱ διδάσκαλοι ἐπινοήσαντες ἐν σημεῖον καλούμενον γοργὸν η γοργόσημον ἔχον σχῆμα γάρματος. εἰς τὸ ὅποιον ἔδωσαν τὰς ἑζῆς ἐνεργείας. Πρῶτον ἀφαιρεῖ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τοῦ φθογγοσήμου ἐπὶ τοῦ ὅποιου τίθεται καὶ δεύτερον ἀπλούν μὲν ὃν διαιρεῖ τὴν χρονικὴν ἀξίαν τοῦ προ αὐτοῦ φθογγού.
ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΓΔΟΣ.—ΤΕΥΧΟΣ Α'.

γοσήμου εἰς δύο ἵσα μέρη ἐξ ὧν τὸ ἐν ἀφίνεις εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ φθογγό-
σημον καὶ τὸ ἔτερον παρέχει εἰς τὸ ὑπ' αὐτὸ φθογγόσημον καὶ οὕτως
ἀπαιτεῖ, ἵνα τὰ δύο ταῦτα φθογγόσημα ἐκφωνηθῶσιν ἐντὸς μιᾶς χρο-
ρικῆς μονάδος. Διπλοῦν δὲ ὅν εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο γε δεσπόζει δύω
φθογγοσήμων ὡν τὴν χρονικὴν ἀξίαν ἐπίσης; ἀφαιρεῖ καὶ διαιρεῖ τὴν
χρονικὴν ἀξίαν τοῦ πρὸ αὐτῶν φθογγοσήμου εἰς τρία ἴσα μέρη, ἐξ αὐ-
τῶν δὲ ἀνὰ ἐν παρέχει εἰς τὰ τρία φθογγόσημα. Τριπλοῦν δὲ δεσπόζει
τριῶν φθογγοσήμων, τετραπλοῦν τεσσάρων καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ δι-
αιρεῖ τὸ πρὸ αὐτοῦ φθογγόσημον εἰς 4. 5. 6 κτλ. μέρη; τὰ ὅποια
μοιράζονται ὅλα τὰ φθογγόσημα τὰ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενα μετὰ τοῦ
πρὸ αὐτῶν ὡς τὰ ἔξις παραδείγματα δεικνύουστε.

Παραδείγματα γοργοσήμου.

ΣΗΜ. Παράδοξον ἔξαίρεσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀπόστροφος ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἐλα-
φθοῦ, ἢτις ἔκφωνεῖται ὡς εἰ εἶγε γοργὸν, ὡς τὸ παράδειγμα. $\frac{\pi}{q} \frac{1}{4} \frac{1}{16}$

§. 10. 'Τπάρχει ὅμως καὶ ἐτέρα περίπτωσις τοῦ γοργοσήμου καθ'
ἢν τοῦτο λαμβάνει ἔμπροσθεν ἢ ὅπισθεν αὐτοῦ στιγμὴν οὕτω 'Γ Γ'.
Ἡ στιγμὴ αὗτη καθίστησι τὸ μὲν ἀπλοῦν γοργὸν διπλοῦν, τὸ διπλοῦν

τριπλοῦν, τὸ τριπλοῦν τετραπλοῦν κλπ. Κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἀπαιτεῖ
καὶ ἡ στιγμὴ νὰ λαβῇ τὴν ἔσυτῆς μερίδα ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς χρο-
νικῆς ἀξίας τοῦ προηγουμένου φθογγοσήμου· καὶ ὅταν μὲν ἦνε ὅπισθεν
τοῦ γοργοῦ οὕτω ἍΓ, ἐπειδὴ δὲν δεσπόζει οὐδενὸς φθογγοσήμου, πα-
ρέχει τὴν ἔσυτῆς μερίδα τοῦ χρόνου εἰς τὸ προηγούμενον φθογγόσημον.
ὅταν δὲ εἶνε ἔμπροσθεν αὐτοῦ οὕτω ἍΓ· τότε τὴν ἔσυτῆς μερίδα τοῦ
χρόνου παρέχει εἰς τὸ ὑπὸ τὸ γοργὸν φθογγόσημον.

Παραδείγματα.

$$\begin{array}{c} \pi \\ q \end{array} \frac{1}{4} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} = \begin{array}{c} \pi \\ q \end{array} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} \cdot \begin{array}{c} \pi \\ q \end{array} \frac{1}{4} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} = \\ \frac{2}{12} \quad \frac{1}{12} \qquad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \qquad \frac{1}{12} \quad \frac{2}{12} \\ \pi \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} \cdot \\ \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \\ \pi \frac{1}{8} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} = \text{---} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} \cdot \begin{array}{c} \pi \\ q \end{array} \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} = \\ \frac{2}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \qquad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \qquad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{2}{12} \\ \pi \overbrace{\text{---}}^{\Gamma} \cdot \\ \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \end{array}$$

§. 11 Πολλάκις ὅμως ἀπαιτεῖ τὸ μέλος νὰ ἔξοδεύσωμεν ἐπὶ τοῦ
φθογγοσήμου, ὅπερ λαμβάνομεν εἰς τὴν ἀρσιν καὶ μίαν ἔτι χρονικὴν
μονάδα. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μεταχειρίζομεθα τὸ γοργὸν ἀντι-
στρόφως γεγραμμένον οὕτω Λ, ὅπερ καλεῖται τότε ἀργὸν ἢ μᾶλλον
γοργόαργον, διότι καὶ ταχύτατα ἐνεργεῖ καὶ βραδύτατα· ἀπαιτεῖ δη-
λονότι ἵνα τὸ φθογγόσημον ἐφ' οὐ τίθεται ἐκφωνηθῇ εἰς τὴν ἀρσιν καὶ
ταύτοχρόνως νὰ διαρκέσῃ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἔως οὐ ἔξοδευθῇ καὶ μία χρο-
νικὴ μονάδα· ἄλλα καὶ ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν χρονικὴν μονάδα παρα-
τίνει τὴν φωνὴν τοῦ ὑπὸ αὐτῷ φθογγοσήμου καὶ ἐπὶ δύω· πλὴν τότε
εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν δέχεται καθετον γραμμὴν ἐπὶ τῆς ὁρι-
ζοντίου οὕτω Λ¹⁾ καὶ ὄνομαζεται ἡμιόλιος ἀργία· εἰς δὲ τὴν δευ-
τέρων περίπτωσιν διπλασιάζεται οὕτω Λ, καὶ καλεῖται διπλασία.

¹⁾ Η ἡμιόλιος ἀργία δὲν δύνεται ἄλλως νὰ ἐρμηνευθῇ εἰπὴ διὰ τῶν ἀνω-
τέρω δύω τρόπων.

Παραδείγματα.

$$\frac{1}{8} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} = \frac{1}{8} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} = \frac{1}{8} + \frac{1}{16}$$

§. 12. Τὰ φθογγόσημα περαιτέρω παρατείνουσι τὴν χρονικὴν αὐτῶν μονάδα ἐπὶ μίαν, δύω, τρεῖς καὶ περισσοτέρας φοράς δεχόμενα δύω ἔτερα χρονικὰ σημεῖα τὸ κλάσμα καὶ τὴν ἀπλῆν· ὅτι τὸ μὲν πρῶτον παρεχει εἰς τὸ φθογγόσημον καὶ μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδα, ἡ δὲ ἀπλῆ τιθεμένη ὑπὸ τὸ φθογγόσημον παρέχει ἐπίσης εἰς αὐτὴν μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδα· ἀλλ' ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ διπλασιάζεται καὶ τριπλασιάζεται, καὶ τετραπλασιάζεται ὅταν θέλωμεν νὰ παρατείνωμεν τὴν φωνὴν τοῦ φθογγοσήμου ἐπὶ πλείονας τῆς μιᾶς χρονικὰς μονάδας ὡς ἔξης·

§. 13. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγομεν τοὺς ἑτῆς κανόνας περὶ τῶν φθογγοσήμων ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρονικὴν αὐτῶν ἀξίαν.

α'. Τὰ φθογγόσημα λαμβάνουσιν ως χρονικὴν ἀξίαν τὴν διέρκειαν τῆς ἐν τῷ ἄξματι προτασσόμενης χρονικῆς μονάδος.

β'.) Δεχόμενα τὸ γοργόσημον ἀπολλῦσι τὴν χρονικὴν ἀξίαν τῶν καὶ λαμβάνουσιν ἀνάλογα τοῖς μέρη μιᾶς χρονικῆς μονάδος.

γ'. Δύω φθογγοσήμων ἐκφωνουμένων διὰ τοῦ ἀργοσήμου ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς μονάδος, τὸ δεύτερον ὡς δεχόμενον τὸ ἀργὸν παρατείνεται καὶ ἐπὶ μίαν ἔτι χρονικὴν μονάδαν δεχόμενον δὲ τὴν ἡμιόλιον ἀργίαν παρατείνεται ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν δεχόμενον δὲ τὴν διπλασίαν παρατείνεται ἐπὶ δύω χρονικὰς μονάδας. καὶ

δ'.) Τὰ φθογγόσημα ἃνευ γοργοσήμου ἢ ἀργοῦ παρατείνουσι τὴν χρονικὴν αὐτῶν ἀξίαν κατὰ δύω ἢ περισσοτέρας χρονικὰς μονάδας δεχόμενα τὸ κλάσμα ἢ τὴν ἀπλήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Π ε ρὶ ὁ ν θ υ ο υ.

ং 1. Καίτοι διὰ τοῦ ἀνωτέρω καθορισμοῦ τῶν χρονικῶν μονάδων ἀρκούντως κανονίζεται ἡ ἐν χρόνῳ εὔτάκτῳ παράστασις τῶν μελῶν, ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ τέχνη δὲν ἀρκεῖται εἰς ταύτην καὶ μόνην τὴν τακτοποίησιν τοῦ χρόνου, ἀλλὰ σχηματίζει διὰ διαφόρων συνδυασμῶν καὶ συνθέσεων τῶν χρονικῶν μονάδων ποικίλους τύπους καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζει τὰ μέλη. Τὴν καθ' ὧδισμένον δὲ τύπον σύνθεσιν τῶν χρονικῶν μονάδων ὄνομαζει ῥυθμὸν ἢ πόδα.

ং 2. Σχηματίζομεν δὲ τοὺς πόδας ὡς ἔξης. Λαμβάνομεν ἐκ τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ (ং 3.) ὄρισθεισῶν χρονικῶν μονάδων ἑκείνας τῶν ὅποιων αἱ λοιπαὶ εἶνε πολλαπλάσια αὐτῶν· οὗτοι δὲ εἶνε οἱ $\frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{2}$. Πρὸς διάχοισιν αὐτῶν καλοῦμεν τὸ μὲν πρῶτον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν διασταλτικόν, τὸν δὲ δεύτερον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν μέσον καὶ τὸν τρίτον, χρόνον ποδικὸν βραχὺν συσταλτικόν. Εἴτα λαμβάνοντες ἔξι ἑκάστης τῶν χρονικῶν τούτων μονάδων πρῶτον ἀνὰ 2 εἴτα ἀνὰ 3 ἐφεξῆς 4 ἢ 5 ἢ 6 κλπ. καὶ προφέροντες αὐτὰς οὕτως ὥστε νὰ τονίζηται περισσότερον ἢ πρώτη σγηματίζομεν τοὺς ἔξης πόδας ἢ ῥυθμούς.

	α	β	γ	δ	ϵ	ζ	η	θ	
1)	$\frac{2}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{6}{4}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{8}{4}$	$\frac{9}{4}$	xλπ.
2)	$\frac{2}{8}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{6}{8}$	$\frac{7}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{9}{8}$	xλπ.
3)	$\frac{2}{16}$	$\frac{3}{16}$	$\frac{4}{16}$	$\frac{5}{16}$	$\frac{6}{16}$	$\frac{7}{16}$	$\frac{8}{16}$	$\frac{9}{16}$	xτλ.

Έκ τούτων τοὺς μὲν ἐν τῇ στήλῃ α καλοῦμεν δισήμους, τοὺς δὲ ἐν τῇ τοῦ β τρισήμους καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναλόγως τετρασήμους, πεντασήμους ἑξασήμους κλπ.

ং. 3 Ή ἔκτελεσις τῶν ῥυθμῶν τούτων δύναται νὰ παρασταθῇ κατὰ τρεῖς τρόπους ή διακεκριμένη ή ἐν ἀδιακόπῳ ἐνδελεχεῖ διαρκείᾳ ή ἐν συνδυασμῷ ἀμφοτέρων. Πρὸς φανέρωσιν τούτου σημειοῦμεν τὸν μὲν διασταλτικὸν βραχὺν διὰ τῆς μαρτυρίας ταύτης υ. τὸν δὲ μέσον βραχὺν διὰ τῆς αὐτῆς ἀνεστραμμένης οὖτω ρ. τὸν δὲ συσταλτικὸν βραχὺν διὰ τῆς μαρτυρίας ταύτης ~~χ~~. Ενα δὲ παραστήσωμεν τὴν ἐν ἀδιακόπῳ διαρκείᾳ ἔκτελεσιν, ἐπειδὴ εἰς τὸν τρόπον τοῦτον ὑπόκεινται μόνον οἱ ἀρτιοί, μεταχειριζόμεθα τὰς ἑξῆς μαρτυρίας τοῦ μὲν διασταλτικοῦ τούτων —, τοῦ δὲ μέσου ταύτην Π καὶ τοῦ σταλτικοῦ ταύτην ~~χ~~ καὶ πρὸ αὐτῶν θέτομεν τοὺς ἀριθμοὺς 2. 4. 6 κλπ. αἱ μαρτυρίαι αὐται δεικνύουσι τοὺς μακροὺς ποδικούς χρόνους. Τέλος ίνα παραστήσωμεν τὴν ἐν συνδυασμῷ ἀμφοτέρων τούτων ἔκτελεσιν τῶν ποδῶν μεταχειριζόμεθα διὰ μὲν τὸ διασταλτικὸν γένος τὰ ἑξῆς $L = \frac{3}{4}$, $L = \frac{4}{3}$, $L = \frac{5}{4}$, $L = \frac{6}{5}$. διὰ τὸ μέσον τὰ αὐτὰ σημεῖα ἀνεστραμμένα Γ. ΠΠ ΠΠ καὶ διὰ τὸ συσταλτικὸν τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς μονάδος αὐτῶν οὖτω ~~χ~~ ~~χ~~ ~~χ~~ κλπ. πάντων δὲ τούτων ἀναλυτικὸν πίνακα παραθέτομεν ψδε.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΗΣ ΤΩΝ ΗΟΔΩΝ

A'. Επὶ τῆς βραχείας διασταλτικῆς χρονικῆς μονάδος.

Χρόνος ποδικὸς $\frac{1}{4} = υ$.

1.) Ηόδες τοῦ διακεκριμένου τρόπου.

$\frac{2}{4} = 2 υ$. $\frac{3}{4} = 3 υ$. $\frac{4}{4} = 4 υ$. $\frac{5}{4} = 5 υ$ κλπ.

2. Πόδες τοῦ τῆς ἐνδελεχοῦς διαρκείας τρόπου.

$$\frac{3}{4} = - \cdot \frac{1}{4} = 2 - \cdot \frac{1}{4} = 3 - \cdot \frac{1}{4} = 4 - \dots x\lambda\pi.$$

3.) Πόδες τοῦ συνδυασμοῦ ἀμφοτέρων ἢ τοῦ μικτοῦ τρόπου.

$\frac{1}{4} = \frac{1}{2} - \frac{1}{4}$ or $\frac{1}{4} = \frac{1}{2} - \frac{1}{4}$.

五、山勢圖：圖中標有山峰、山谷、鞍部、山脊、山麓等地理特徵。

$\frac{1}{4} = \text{ए व त्ते} - \text{त्ते त्ते} - \text{त्ते त्ते} - \text{त्ते त्ते}$

B'. Ἐπὶ τῆς βοαχείας μέσոν χρονικῆς μονάδος.

Χρόνος ποδικός $\frac{1}{4}$ = α.

1.) Πόδες; τοῦ διακεκριμένου τρόπου.

$$\frac{^2}{s} = 2 \text{ } n : \frac{^3}{s} = 3 \text{ } n : \frac{^4}{s} = 4 \text{ } n \times \pi \lambda.$$

2.) Πόδες του της ένδελεγούς διαρρείας τρόπου.

$$\frac{1}{\lambda} = \Theta, \frac{1}{\mu} = 2 \Theta, \frac{1}{\nu} = 3 \Theta, \frac{1}{\tau} = 4 \Theta \text{ and } \pi.$$

3.) Πόδες τοῦ μικτοῦ τρόπου.

$\beta_1 = \Gamma_{\text{kin}} \Theta_{\text{kin}} \Theta_{\text{kin}}^T - \Gamma_{\text{kin}} \Theta_{\text{kin}} \Theta_{\text{kin}}^T \Theta_{\text{kin}}$.

၅၂။ မြန်မာစုနေပါဒရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမျိုးအစား ၁၃၇၀၀။

Γ'. 'Επὶ τῆς βραχείας δυσταλτικῆς χρονικῆς μονάδος.

Χρόνος ποδικός $\frac{1}{16}$ = ψ.

1.) Πόδες του διαχειριζομένου τρόπου.

$$\frac{2}{16} = 2 \text{ } \checkmark, \quad \frac{3}{16} = 3 \text{ } \times, \quad \frac{4}{16} = 4 \text{ } \checkmark \text{ } \text{at } \lambda.$$

2.) Πόδες τοῦ τῆς ἐνδελεχοῦς διαρκείας τρόπου.

$$\frac{^3}{_2} \cdot \frac{^4}{_1} = 2 \cdot 3 = 6$$

3.) Πόδες τοῦ μικτοῦ τρόπου.

$$\frac{3}{16} \times \frac{1}{16} = \frac{3}{256}$$

ΣΗΜ. Τὰ μὲν σημεῖα τῆς χρονικῆς μονάδος $\frac{1}{4}$ είναι ἔκεινα ἅπερ μετεγειρίζοντα καὶ οἱ ἀρχαῖοι "Ελλῆνες ποιηταί· τὰ δὲ λοιπά ἐπενοήσαμεν κατ' ἄναλογίαν πρὸς εὐγερῆ δήλωσιν τῶν διαφόρων βραχυτέρων ποδῶν, οὓς μεταχειρίζε-

ταὶ σήμερον ἡ μουσικὴ τέχνη. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλῆνες μουσικοὶ τοὺς πέραν τοῦ πεντασήμου ρυθμούς δὲν παρεσημαίνοντο δι' οὐδενὸς σημείου, ἀπήγγελλον δὲ διὰ τῆς καλουμένης τονῆς ἥτοι παρατάσεως τοῦ φύσιγγου.

§. 4. Καθὼς εἰς τὸν πεζὸν λόγον οὕτω καὶ εἰς τὴν μουσικὴν συνάπτοντες πλείονας πόδας εἰς μίαν ρυθμικὴν ἐνότητα, καθ' ἥν μίαν τῶν θέσεων τονίζομεν περισσότερον, σχηματίζομεν τὸν σύνθετον πόδα, διὸ καλοῦμεν κῶδλον. Συνάπτοντες δὲ δύο ή πλείονα κῶδλα εἰς ἓν ρυθμικὸν ὅλον σχηματίζομεν τὴν καλουμένην ρυθμικὴν περίοδον. Ἐνοῦντες δὲ καὶ τὰς περιόδους εἰς ἓν ὅλον ἀποτελοῦμεν τὸ ρυθμικὸν σύστημα.

§. 5. Οἱ πόδες διαιροῦνται εἰς ἀσυνθέτους καὶ συνθέτους. Καὶ ἀσυνθέτοι μὲν εἶνε ὁ τρίσημος ιαμβικὸς υ—. ὁ τετράσημος δακτυλικὸς —υυ. ὁ πεντάσημος παιωνικὸς —υυυ καὶ ὁ ἑξάσημος ιαμβὶκὸς ——υ. ὅταν δὲν γωρίζωνται εἰς μικροτέρους πόδας. Σύνθετοι δὲ ὁ ἑξάσημος δακτυλικὸς —υ—υ. ὁ ὀκτάσημος δακτυλικὸς —υ——υ—υ. ὁ δεκάσημος παιωνικὸς ——————. ὁ δωδεκάσημος ιαμβικὸς —υυ—υυ—υυ καὶ ἄλλοι ¹⁾.

§. 6. Ο τόνος διὰ διδομένην εἰς τὸν πρώτον ποδικὸν χρόνον ἔκαστου ποδὸς καλεῖται ρυθμικὸς τόνος, διὸ δέον νὰ διακρίνωμεν ἀπὸ τοῦ τόνου τῶν λέξεων. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῶν ποδῶν γωρίζομεν αὐτοὺς εἰς τὰ μουσικὰ κείμενα διὰ καθέτου γραμμῆς, ἥν καλοῦμεν διαστολήν. Τοῦτο δέον νὰ γίνηται καὶ εἰς τὰ ιερὰ ἄσματα ὃσα εἶνε συντεθειμένα ἐπὶ ποδός τινος.

§. 7. Πολλάκις διαφόρων ἔνεκα λόγων εἰς ἡ περισσότεροι χρόνοι ποδικοὶ ἔξιδεύονται ἀνευ φωνῆς ἐν σιωπῇ· οἱ τοιοῦτοι χρόνοι ὀνομάζοντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν χρόνοι ποδικοὶ ἡ ρυθμικοὶ κενοὶ παρεσημαίνοντο δὲ τὸν μὲν πρώτον διὰ τοῦ σημείου τούτου Α καλουμένου λειμματίτοι παύσις· τοὺς δὲ δισήμους, τρισήμους κλπ. κενοὺς χρόνους παρεσημαίνοντο διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου φέροντος ἐπὶ τῆς γωνίας αὐτοῦ τὸ ἀνωτέρω σημεῖα τῶν χρόνων τούτων οὕτω $\pi = 2 \pi = 3 \pi = 4 \pi = 5$ Τοὺς κενοὺς τούτους χρόνους ἡμεῖς ὄνομάζομεν παύσεις ἡ σιωπᾶς καὶ πρὸς παράστασιν αὐτῶν μεταχειρίζομεθα τὴν βαρετάν φέρουσαν

¹⁾ Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλῆνες διέβουν τοὺς ἀσυνθέτους πόδας εἰς ἥτοις, ὅταν ἡ τε θέσις καὶ ἄρσις αὐτῶν ἔξερράζετο δι' ἀκεραίων ἀριθμῶν καὶ εἰς ἄλλογους ὅταν ὁ λόγος τῆς θέσεως πρὸς τὴν ἄρσιν καὶ τὸ ἀνάπτατιν δὲν ἔξερράζετο δι' ἀκεραίων.

πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τόσας ἀπλᾶς ὅσους χρόνους θέλομεν νὰ ἔξιδεύσωμεν οὕτω $\text{I} = 1$. $\text{I} \cdot \text{I} = 2$. $\text{I} \cdot \text{I} \cdot \text{I} = 3$.

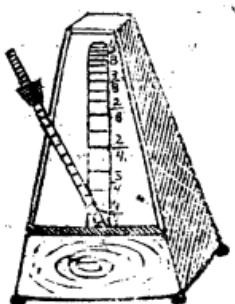
§. 8. Οἱ ἀγωτέρω κενοὶ χρόνοι δὲν καταστρέφουσι τὸν ρυθμὸν ἀλλ᾽ ἔξιδεύονται ἐν σιωπῇ, ἵνα μὴ δισκοπῇ ἡ βυρθμικὴ τάξις τοῦ ποδός· ὅταν δημιουργούμεν νὰ δισκόψωμεν καὶ μέλος καὶ χρόνον καὶ βυθμόν, ἵνα ἀνανεώσωμεν τὸ μέλος ἐπὶ ἀλλῶν συνθηκῶν, τότε μεταχειρίζομεθ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ +.

§. 9. Ἐν τούτοις πολλάκις θέλομεν νὰ παρέλθωμεν ἐν σιωπῇ τὸ ἥμισυ ἢ τὸ τρίτον ἑνὸς χρόνου ποδικοῦ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέτομεν ἐπὶ τῆς ἀπλῆς τῆς σιωπῆς τὸ γοργὸν ἢ τὸ δύγοργον οὕτω

$\text{I} \cdot \text{I} \cdot \text{I}$ καθ' ὃ μόνον τὸ ἥμισυ καὶ τὸ $\frac{1}{3}$, δέον νὰ ἔξιδεύσωμεν ἐν σιωπῇ, τὸ δὲ ἔτερον ἥμισυ καὶ τὰ δύο τρίτα τοῦ ποδικοῦ χρόνου προστίθενται εἰς τὸ πρὸ αὐτῶν φθοργόσημον, οὕτινος ἡ χρονικὴ διάρκεια παρατείνεται κατὰ $\frac{1}{2}$ ἢ $\frac{2}{3}$.

§. 10. Τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβῆ καὶ ἀπταιστὸν ἔκτέλεσιν τῶν ρυθμῶν οἱ μὲν εὐρωπαῖοι μουσικοὶ διδάσκουσι δι' εἰδικοῦ ὄργανου μετρονόμου καλουμένου, ἐκ τῆς βάσεως τοῦ ὅποιούν ὑψοῦται πεῆχυς φέρων κινητόν τι βάρος, ὅπερ ὑψούμενον ἡ καταβιβαζόμενον κατὰ βούλησιν καθίστησι τὴν κίνησιν τοῦ πήχεως ταχυτέραν ἢ βραχδυτέραν καὶ οὕτω κατὰ πᾶσαν ποδὸς τὰ θεῖα καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κίνησιν κρούει τοὺς ἀπαιτουμένους κτύπους, ἐκάστου ρυθμοῦ. Τὸ δόγανον τοῦτο οὐ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν κατωτέρω καθίσταταις ἀναγκαιότατον καὶ εἰς τὴν

καθ' ἡμᾶς μουσικὴν τέχνην ὡς ἔχουσαν κοινὰς τοὺς ρυθμούς. Ἐπειδὴ δημιουργούσι καὶ πολὺ σύγχρονοι πόδες ἀπ' ἀλλήλων παραλλάσσοντες, τοὺς ὅποιούς δὲν δυναται τὸ ὄργανον τοῦτο ἐν συνεχείᾳ νὰ παραστήσῃ ἕνευ καταστροφῆς τοῦ χρόνου, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖα καὶ ἡ διὰ χειρονομίας παρασκημένου μουσικοῦ παράδοσις ὡς συμβαίνει παρὸ Οθωμανοῖς, παρὸ ὧν ὀλίγιστοι τῶν ἥμετέρων ἴδιδάχθησαν. Ἡ χειρονομία οὖσα ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὄργηστικὴ εἰνε ἀρχαιοτάτη καὶ

Μετρονόμος
δι' αὐτῆς σωζομένης ἐκ παραδόσεως ἐδιδάσκαντο καὶ οἱ ἀρχαῖοι μὲν

"Ελληνες πιθανῶς, βεβαιώτατα δὲ οἱ βιζαντῖνοι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων ῥυθμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ χρονικῆς ἀγωγῆς.

§. 1. Αἱ διάφοροι σχέσεις τῶν τόνων καὶ τοῦ ἔξ αὐτῶν παραχγομένου μέλους, δις ἀνεπτύξαμεν μέχρι τοῦδε, ἀποτελοῦσι τὴν ποιότητα αὐτοῦ. Πρὸς συμπλήρωσιν δημος ταύτης ἀπαιτεῖται καὶ ἐτέρα τις σχέσις καλούμενη χρονικὴ ἢ ῥυθμικὴ ἀγωγὴ, εἰς τὸν ὄρισμὸν τῆς ὅποιας μεταβαίνομεν.

§. 2 Καίτοι εἶνε ὡρισμένη ἡ διάρκεια τῶν χρονικῶν μονάδων ἦτοι τῶν ποδικῶν χρόνων, ἐν τούτοις ὁ ψάλλων δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ ἀκριβῶς ἐντὸς αὐτῆς, ἀλλ᾽ ὅτε μὲν βραδύνει ὅτε δὲ ταχύνει αὐτὴν πέραν τοῦ δέοντος καὶ πάσχων σύγχυσιν τοῦ χρόνου καθίστησιν αὐτὸν ἀδριστον. Ἡ μουσικὴ ἀποστρέφεται τὴν ἀοριστίαν ταύτην καὶ ἡναγκάσθη νὰ καθορίσῃ κατὰ μέσον δρον διακρίσεις τινὰς τῆς ταχύτητος καὶ βραδύτητος· ὁ καθορισμὸς οὗτος τῆς ταχύτητος ἢ βραδύτητος τοῦ χρόνου καὶ κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ῥυθμοῦ ὄνομάζεται χρονικὴ ἢ ῥυθμικὴ ἀγωγὴ, ἥτις δέον νὰ σημειῶται εν τῇ ὀρχῇ ἐκάστου φύματος καὶ πρὸς ἣν ὄφελομεν νὰ ἐκγυμναζώμεθα.

§. 3. "Ετι παρὰ τοῖς παλαιοῖς τρία διακρίνονται ῥυθμικῶν ἀγωγῶν γένη καλούμενα τρόποι ἢ ἥθη. α') ἡ κεκινημένη καὶ ζωηρὰ ἀγωγὴ, τὴν ὅποιαν ὡνόμαζον τρόπον ἢ ἥθος συσταλτικὸν καὶ τὴν ὅποιαν μετεχειρίζοντο εἰς τοὺς θρήνους, τὰ ἐρωτικά, τὰ ἐπιθαλάμια, τὰ ὑπορχήματα καὶ τὰ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ μελικὰ φύματα καὶ εἰς τὸ σατυρικὸν δράμα. β') ἡ βραδεῖα, σοβαρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς ἀγωγὴ ἢ ἀντίθετος τῆς πρώτης καὶ διασταλτικὸν ἥθος καλουμένη, ἥτις ἐν χρήσει οὖσα εἰς τὰ ἐν τῇ τραγῳδίᾳ χορικὰ μέλη ὠνομάζετο καὶ τραγικὸς τρόπος. γ') ἡ μήτε συσταλτικὴ μήτε διασταλτικὴ οὖσα καὶ διὰ τοῦτο μέση καλουμένη, τῆς ὅποιας χρήσιν ἐπισιοῦντο εἰς κοὺς ἐπινικίους ὅμνους καὶ τοὺς παιάνας. Ἀναλόγως πρὸς ταύτας καθώρισαν καὶ οἱ Εύρωπαῖοι τὰς ἀγωγὰς

όνομάσσαντες τὴν πρώτην scherzo, τὴν δευτέραν grave καὶ τὴν τρίτην andante.

§. 4. Οι τρεῖς τρόποι τῶν ἀγωγῶν φαίνεται ὅτι διεσώθησαν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν παπαδικόν, στιχηραρικὸν καὶ εἱρμολογικὸν μέλος ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ διεσταλτικόν, τὸ μέσον καὶ τὸ συσταλτικόν ἥθος. Ἐκ τούτων τὸ παπαδικόν καθιέρωται εἰς τὰ ἀργὰ μέλη, τὸ στιχηραρικόν εἰς τὰ μήτε ἀργὰ μήτε σύντομα, οἷα εἶναι τὰ ἴδιόμελα τρόπαιρα, καὶ τὸ εἱρμολογικόν εἰς τὰ σύντομα μέλη, οἷα εἶναι οἱ κανόνες καὶ τὰ προσόμοια. Παραδείγματα τῶν τριῶν τούτων τρόπων παραθέτομεν ὡδὲ πρὸς ἀσκησιν.

Ἐπὶ τοῦ Α'. διατονικοῦ ἥχου.

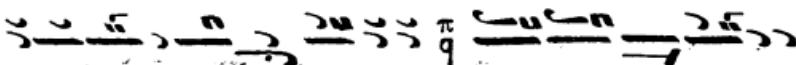
'Ο ἡχος οὗτος εἰς τε τὸν παπεχδικὸν καὶ στιχηραρικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Γα φθόγγον, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα. Εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα. 'Απηχεῖται δὲ ἐκ τῆς βάσεως αὐτοῦ Πα· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Νη, Πα, ὅποτε ἐΝη είνε προσλαμβανόμενος καὶ σημαῖνει ὅτι τὸ ἵσον ἦτοι τὸ ἀπήχημα μετατίθεται εἰς τὸ δεύτερον τετράχορδον Κε, Ζω, Νη, Πα· οὕτως x 5 5 5 διπερ ἀνταλλασσο-

—
—
—

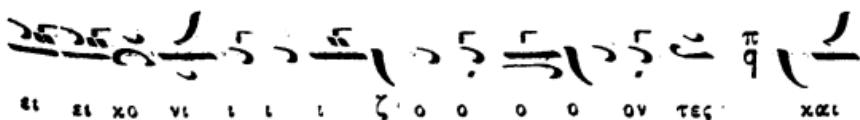
μένων τῶν ὄνομάτων τῶν φθόγγων γίνεται π \int ε \int ε.

Παραδείγματα τοῦ παπαδεκοῦ τρόπου.

Ἡχός πα. ὄυθυδὸς 2 = $\frac{3}{4}$.

Oι ταχ χε ε που βι ι ε τη μο στι κω ω ω ω

81 86 X0 V6 L L L 5 0 0 0 0 0V TEC X0E

αι τη ζω ω ποι ω φι τρι α α α α δι : : 9 τον
 τρι σα α γι ον υ υ υ υ υ μνο ον 22 προ σα α
 α α διον τε ες 9 πα α α α α σαν τη θη βι ω ω τι κην 9
 α πο θω ω ω ω ω με ε θα με ε ε ρι μνα αν 9

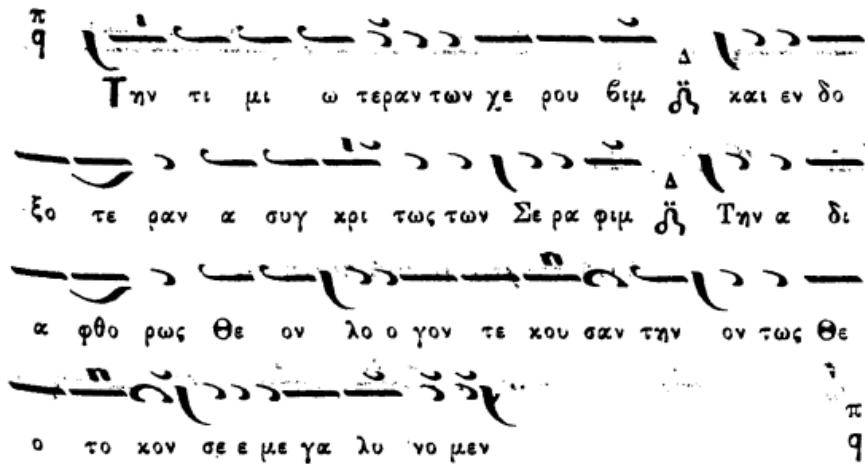
Τοῦ στεγηραρικοῦ τρόπου.

Πυθμὸς 2 n = $\frac{2}{1}$.

Κυρι ε ε κε χραξα προ οσ σε ει σα κουσα
 σ ον μου 9 ει σα κου σο ον μουσ Κυ υ υ ρι
 ι ε ε 9 Κυρι ε ε κε χρα αξα προ οσ σε ει
 σα κου σο ον μου 9 προς χες τη φω νη η η η της δε
 η σε ω ω ω ω μου 9 εν τω κε χρα γε ναι αι μι προ
 οι σε 22 ει σα κου σο ον μου Κυ υ υ ρι ε ε ε 9

Τοῦ εέρμολογικοῦ τρόπου.

‘Πυθμὸς 4 οὐ = ’Ι₁₆.

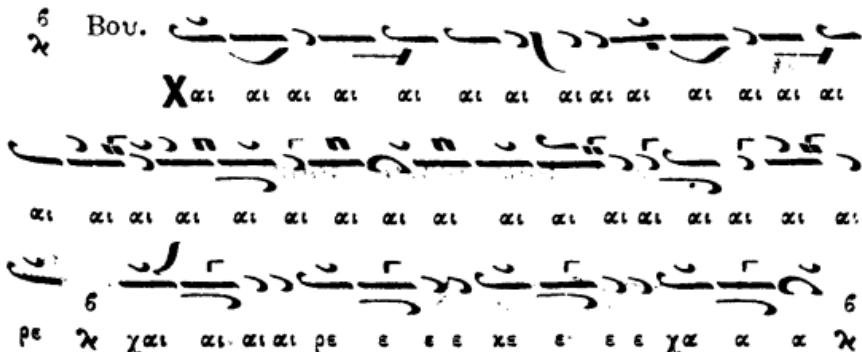

Ἐπὶ τοῦ Β'. διατονικοῦ ἡχου.

Ο ἡχος οὗτος, ὃν καλοῦσιν. οἱ παλαιοὶ Λέγετον καὶ τέταρτον δια-
τονικὸν βάσιν ἔχει τὸν Βου φθόγγον· καταλήγει δὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς
τρόπους ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη· Ηα, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Βου· ἀπη-
χεῖται διὰ τοῦ τριχόρδου Δη. Γα. Βου οὕτω^Γ Βου

Τοῦ παπαδεικοῦ τρόπου παράδειγμα.

Πύθιος ον = ι.

Τοῦ στιχειαρικοῦ τρόπου.

·Πυθμός 2 η = $\frac{2}{3}$.

Bou. Κατανομή της πόλεως προστάτης της πόλεως
Πα α α α α α α πνύο η μη οι υε οα ε
α α τω τον Ku u pi s o ov ικ οι υει ει τε τον
Ku pi ov ει τω ω ων ου ου ου πα ε νω ων
οι υει ει ει ει τε α αυτο ο ov e ev τοι οι οι οις u u
ψι i i οι οις ικ οοι πρε ε ε πει u μην τω ω
θε ε ω ω ικ
Θε ε ω ω ικ

Τοις είρημοις ογκώδεις τρόπου

•Ψυθμδς 2 ΣΣ = ²/₁₆.

Βου. Λα . ος παρ ρα νο μος Χρι στε χε σε προ δημε

τω Ηι λα τω ι σταυ ρω θη ναι κα τε δι κα σεν α
 γνω ω μων πε ρι τον ε ευ ερ γε τη γν φρ νεις
 αλλ ε χων υ πε μει νας τα φην αυ τε ξου σι ως α
 νε ε στης τρι η με ρος ι ως θε ος δωρου με νος η
 μιν ιη α τε λευ τη τον ζω ην και το με γα ε λεος ι

*Επί τοῦ τρέτου ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος συνήθης εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Κε. Πα. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Γα. ἀπηχεῖται διὰ τῆς μετὰ σοβαρότητος παραστάσεως τῆς βάσεώς του Γα. Τὰ παραδείγματα τούτου μεταβλέπομεν εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος.

*Επί τοῦ τετάρτου διατονικοῦ ἥχου.

Ο ἥχος οὗτος τριπλὴν ἔχει βάσιν ἐν τῇ ἑκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς τρεῖς τρόπους. Καὶ ἐν μὲν τῷ παπαδικῷ βάσιν ἔχει τὸν Δη ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται διὰ τῆς λέξεως ἄγια οὕτω.

^{Δη} Δη. ^{Δη}

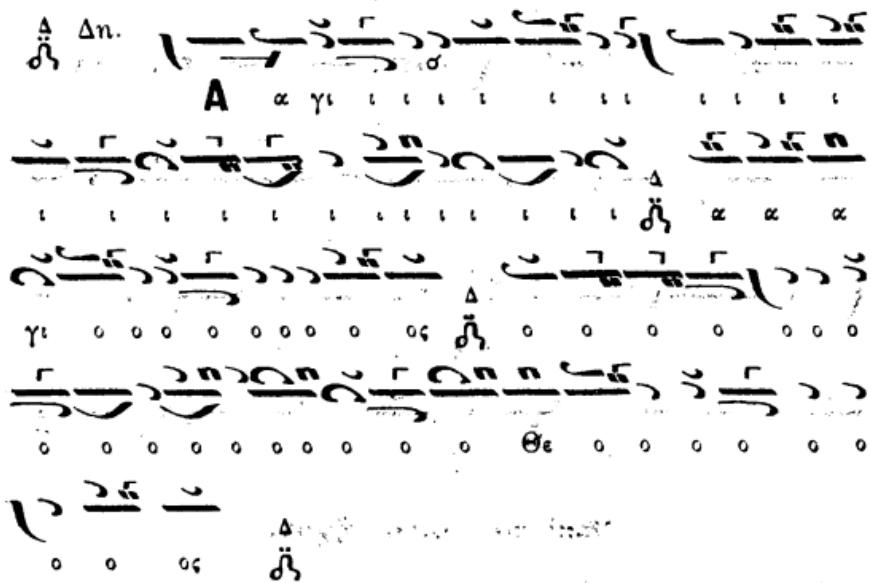
α γι

α α α

Ἐν δὲ τῷ στιχηραρικῷ τρόπῳ βάσιν ἔχει τὸν Ηα ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται καταλήγει δὲ ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη. Πα. καὶ τελικῶς εἰς τὸν Βου. Ἐν δὲ τῷ εἱρμολογικῷ τρόπῳ μεταχειρίζεται καθ' δλοχληρίαν τὴν τοῦ δευτέρου διατονικοῦ κλίμακα. Ἐν τούτοις δύναται νὰ σχηματίσῃ μέλη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τρόπους ἐκ τῆς φυσικῆς του βάσεως Δη καὶ ἐπὶ τῆς ιδίας του κλίμακος ως τὰ κατωτέρω παραδείγματα.

Τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

•Πυθμὸς 2 = 2/4.

Τοῦ στεγηραρικοῦ τρόπου.

Πυθμός 2 ν. = 2/3

Τοις είρμολογεισούς τρόπου.

•Πυθυδος 2 ΣΣ = ²/₁₆

Δηλούσεντος τοιούτου διατάξεως οὐδέποτε πρότερον
επιβολή την αρχήν την παρατηροῦσαν ήταν η θεοφορία.
Επειδή δέ τοιούτην παρατηροῦσαν ήταν η θεοφορία,
οὐδέποτε πρότερον επιβολή την αρχήν την παρατηροῦσαν
επιβολή την αρχήν την παρατηροῦσαν ήταν η θεοφορία.

Τοῦ στιγμαρικοῦ τρόπου
κατὰ τὴν Ἐκλησιαστικὴν καθεέρωσιν.

‘Πυθυδος 2 σ = ²/₄.

Ο σταυ ρο ον υ πο μει να ας και αι θα α α
να α α α το ο ο ον και α να α στας ε εκ των
νε ε χρων ♡ παν το δυ να με Κυ ρι ε δο ξα ζο

Ἐπὶ τοῦ λαὶ α' διατονικοῦ.

‘Ο Ἡχος οὗτος πολλάκις μεταχειρίζεται τὸν Ζω ἡλαστωμένον κατὰ τριτημόριον τόνου· ἔχει βάσιν εἰς τε τὸν παπαδικὸν καὶ στιχηραρικὸν τρόπον τὸν Πα ώς καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ· καταλήγει δὲ εἰς ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΓΟΣ.—Τεγχος Α'.

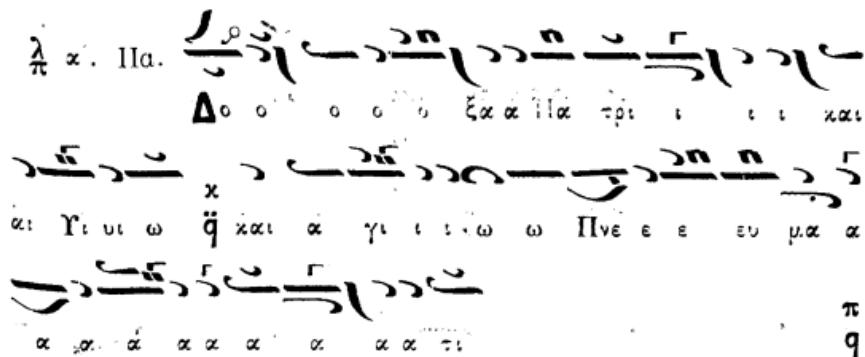
αὐτὸν τελικῶς, ἐνῷ ἀτελῶς καταλήγει εἰς τοὺς Δп. Κε. ἀπηχεῖται ἐκ τοῦ Πα. Εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον μεταχειρίζεται τὰς αὐτὰς καταλήξεις ἀλλὰ ἀπηχεῖται ἐκ τοῦ Κε, ὃν ἔχει βάσιν ὡς ἀπό τοῦ Πα.

Τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

‘Πυθυδος 2 ω = 2/.

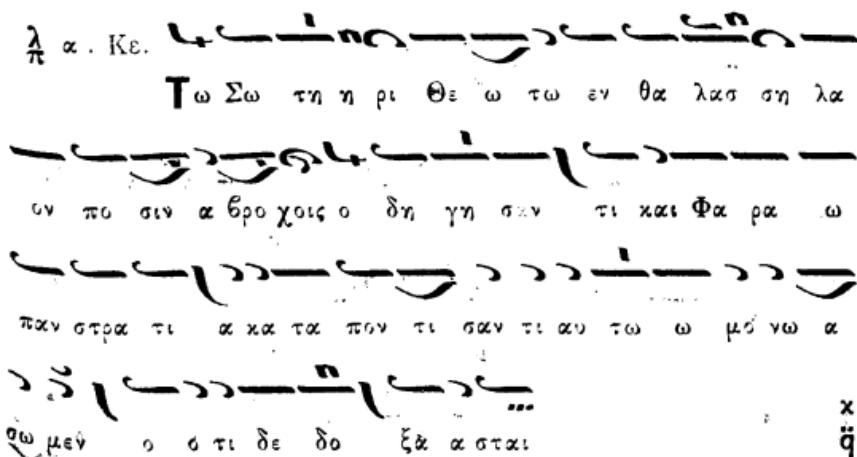
Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 $\gamma = \frac{2}{1}$.

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 4 $\gamma = \frac{4}{16}$.

Ἐπὶ τοῦ βαρέος διατονικοῦ.

Καὶ ὁ ἡχος οὗτος ὡς ὁ τρίτος εἰς τὸν στιχηραρικὸν καὶ είρμολογικὸν τρόπον ὀδεύει κατὰ τὸ ἐναρμόνιον γένος. Δύναται δῆμως νὰ σχηματίσῃ μέλη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τρόπους κατὰ τὸ διατονικὸν γένος ὡς τὰ κατωτέρω παραδείγματα. Βάσιν δὲ ἔχων τὸν φθόγγον Ζω κατα-

λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δημόσιους Γα. Ηα., τελικῶς δὲ εἰς τὸν Ζω. Τὸ μέλος αὐτοῦ ἔχει πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ τοῦ δευτέρου διατονικοῦ, ἐφ' ὧ καὶ ἀπαιτεῖται προσοχὴ, ὅπως μὴ συγχέηται ἀπηγεύεται διὰ τοῦ τριγόνου Ηα. Νη. Ζω οὕτως — Ζω.

$$\text{Z}_{\omega} = \frac{\omega}{N_{\epsilon}} \sum_{\epsilon} \frac{1}{\epsilon} \delta(\omega - \epsilon)$$

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

‘Πυθυδος 2 υ = 2/.

Το διεγηραρικό τρόπου.

Πυθυδος 2 α = 2/3.

Z. 6. **A** וְאֵלֹהִים
va στα α σιν Xρι στου ou ou θε α α

τέλος καὶ τελείωσις τοῦ
οὐ με ενοίω πρὸ σκυνην σῶμα μεν α α α α γι :
οὐ Κυρρού ρι τοῦ οὐ οὐ οὐ Ι η η σουν η τον
μο ο νον α α α να α α μα α αρ τη η τον

Τοῦ εἰρμολογικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 Η = $\frac{2}{16}$.

τρω. Κα τε ε λυσας τω σταυρω ω σου τον θα νατον
 η η ε ωξας τω λη στηη τον πα φα δει σου $\frac{3}{16}$
 των μυ φο φων τον θρη νον με τε βαλες $\frac{2}{16}$ και τοις
 $\frac{3}{16}$ σοις α πο στο λοις και ρυτ τελν ε πε ταξας $\frac{2}{16}$ ο τι α
 $\frac{3}{16}$ νε στηη Χρι στε ο Θε ος πκ ρε χων τω νο σμω το με γα
 ε λε ος

Ἐπὶ τοῦ Λ δ'. διατονικοῦ ἡχου.

Ο ἡχος οὗτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Νη. καταλήγει ἀτελῶς μὲν
εἰς τοὺς Βου. Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Νη καὶ πολλάκις εἰς τὸν Βου.

Απηχεῖται διὰ τῆς μετὰ σοβαρότητος παρατάσεως τῆς βάσεως τοῦ Νν. Πολλάκις δύμας ὑψώνει τὴν βάσιν του κατὰ τριφωνίαν τούτεστι μεταβιβάζει τὸ ἵσον του εἰς τὸν Γα, ὃν προφέρει ως Νν καὶ φαίνεται μὲν παράγων νέον μέλος, ἀλλ' ἦν ὁ αὐτὸς ὑψωμένος. Εἰς τὴν πέριπτωσιν ταύτην καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη., τελικῶς δὲ εἰς τὸν Γα.

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

'Πυθμὸς 2 ο.

π δ' Νν. Εἰς πα α α α α α α α α α λα
α α α α α α σαν τη η η η η η η η γη η
τη ην ε ε δη η η η η ηλ θεν δη ο φηο
ο ο ο ο ο γη γος α αυ των η και εις τα α πε ε ε ε
ε πα α α α α α τα α δη της οι κου ου με ε
ε ε ε ε ε ε η η η η η η η η η η η η η η η η
νης η τα α δη η η η η η η η η μα α α α
α πα α α α α α α α α α α α α α α α α α α

τω ω ω ω ων δή αλ λη λουσι ε α α α α α δή

Τοῦ στεγηραρικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 η

Nn. Δε ε σποι οι να δή προς δε ε ε ξαι κα τας
δε η η η η σεις των δου ουλων σου δή καὶ λυ τρω ασαι αι
η η η μας δή α πο πα α α α α σης α να
κα κα ρη δε γενετικοῦ τρόπου
α αγ κης καὶ θλι ε ε ε εψε ε ε ε ως δή

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 η

Nn. Την πα σαν ελ πι δα μου εις σε α να τι θη μι κα
Μη τερ του Θε ου φυ λαξ ξον με ν πο την σκε πην σου
ου ου ου ου ου δή

Εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον

ὑψωμένου τοῦρεσου κατὰ τριφωνέαν.

Nn. Ο δι η μας γεν νη θεις εκ Παρ θε νου καὶ

σταυρωσιν ο πο μετνασε α γα θε δη ο θα να
τω τον θα να τον σκυ λευ σας και ε γερσιν δειξας ως Θε
ος μη πα ρι δης ους ε πλασ σας τη χει εις ρι
ε ε σου δη δειξον τη ην φι λαν θρω πι αν σου ε λε
η μων ^Δ δε ξαι την τε χου σαν Σε Θε ο το χον πρε
σθευ ου σαν ο περη η μων και σω σο ου Σω τηρη η μων λα
ον α πε γνω σμε ε νο ο ο ο ον ον

Ἐπὶ τοῦ Β' χρωματικοῦ ἥχου.

‘Ο θήχος ούτος βάσιν ἔχων τὸν φθόγγον Βου, ἐξ οὐ καὶ ἀπηχεῖται καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Βου. Ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης χρήσεως, ἣν ποιεῖται τοῦ φθόγγου Δη καταντῷ νὰ φαίνηται ὡς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς θήχος πρὸς τὸν τέταρτον χρωματικόν, διν ἑκάλεσαν κυρίως δεύτερον χρωματικόν, ἔχοντα βάσιν, διτὲ μὲν τὸν Βοι ὅτε δὲ τὸν Δη. Ἐν τούτοις ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν βάσεων σχηματίζει διαφέροντα ἀπ’ ἀλλήλων μέλη, ὃν παραδείγματα παραθέτομεν.

የበኩ አዎችበኩበኩ ተያስተካክለሁ.

‘Πυθυδός Σ.Λ.

Καταργεῖσθαι τούτην την παραδόσιαν
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε
 τελείωσην Δ τελείωσην τελείωσην
 καταργεῖσθαι ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε
 τελείωσην 6 τελείωσην τελείωσην
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε λογή με ε ε ε ε ε ε
 τελείωση 6 τελείωση τελείωση τελείωση
 ε ε ε νος 6 0 0 0 0 0 0 0 ερχο 0 0
 τελείωση τελείωση τελείωση τελείωση
 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 μέε ε ε ε ε ε ε
 τελείωση 6 τελείωση τελείωση τελείωση
 ε ε ε ε ε ε ε νο 0 6 6 κτλ.

ΣΗΜ. "Ιδε τὰ περὶ χλιμάκων ἐν τοῖς Ἐμπροσθειν κεφ. Β'. μέσος; Β'. 12,13.

Τοῦ στιγμηραρικοῦ τρόπου.

Ρυθμὸς 2 & ἐπὶ τοῦ Δη.

Καταργεῖσθαι τούτην την παραδόσιαν
 οι
 τελείωσην Δ τελείωση τελείωση τελείωση
 η η η η η η γι 6 α των προ ο φη η η
 τελείωση τελείωση τελείωση τελείωση
 τω ω ω ω η δο 0 0 ξα 6 ε ε πι σον τοι

 GL GL GL GL XQ OV E YW W TOO θEL EI EL O O OV

 TEL XTE E E TOL

'Επὶ τῆς βάσεως τοῦ Βου-

Ο λην α πο θε ε ε με νοι εν ου ρα νοις τη ην
ελ πι ι ι δα α α α θη σαν ρο ον α σα u u λη τον
ε πι γη ισ οι α γι οι οι οι οι ε θη σαρτ σα αν ξτλ.

Τοῦ εἰρμολογικοῦ τρόπου τοῦ ἥχου τούτου τὰ μέλη καθιέρωσαν οἱ παλαιοὶ ὡς εἰρμολογικὰ τοῦ πλαγίου του· ἐκείνου δὲ τὰ εἰρμολογικὰ καθιέρωσαν εἰς τὸν ἥχον τούτον· ἡμεῖς παραθέτομεν ώδε τὰ οἰκεῖα τοῖς οἰκείοις.

Πυθμὸς 2 Σ. Ἐπὶ τοῦ Βου.

Bο η θος και σκεπαστης γε νε το ομοιεις σω τη ρι
αν **O**υ τος μου Θε ος και δο ξα σω αυ τον Θε
ος του πατρος μου και υ ψω σω αυ τον εν δο ξως γαρ δε
δο ξα α σται

'Epi^τ tōū Δn.

תְּבִרְכֵתָה כְּנִיסָה בְּלִבְנָה

O ο τε εκ του ξυ λουγε γε ρρον ο Α φι μα θετ

ας καθειλετης λεπτην των αποκαν των ζωην επιστημον

νη καὶ σιν δοὺς σε Χριστεῖ εὐλόγη τοῦ καὶ τω

جیلیکس جیلیکس جیلیکس جیلیکس جیلیکس

20

πό θω ε πει γε ται καρ δι α και χει λειτουργη σωμα το α κη ρα

וְיִרְאָה אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְיַעֲשֵׂה כְּמַה־יָּפֹרֵךְ

τον γου πε οι πτυ ξα α σθατε ω μω ως συ στελ λο με

۲۰۱۷-۱۳۹۶

Хочу поблагодарить всех за помощь в работе. Ещё раз спасибо всем.

“**It** is the **same** **thing** **as** **the** **other** **two** **things** **are** **not** **the** **same** **thing**.”

וְיַדְעֵנִי יְהוָה

τα βέβαια σου φιλοκανθρώπω πε

Ἐπὶ τοῦ π β'. χρωματικοῦ.

Ο ήχος αύτος ὃν ἔκαλέσαμεν ἡμεῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν πρῶτον χρωματικὸν ὡς χρωματίζοντα τὴν κλίμακα τοῦ πρώτου διατονικοῦ ήχου, βάσειν ἔχει τὸν φθόγγον Πα, ἐξ οὗ καὶ ἀπηχείται, καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν Δη, τελικῶς δὲ εἰς τὸν Πα

Παραδείγματα τοῦ παπαδικοῦ τρόπου.

‘Ψυθυὸς 2 υ.

וְיִרְאֵי **בְּנֵי** **בָּנָה** **בְּנֵי** **בָּנָה**

N u u u u uv $\alpha\alpha$ δu $\gamma\alpha\alpha$ $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$ $\mu\epsilon\epsilon\epsilon$

Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου.

**P v θ μ δς* 2 n.

IIa. Δι α πάντας ευ λο γουν τε ε εστον κυ υ υ

οι ι ι ι ου ο μνου ου ου ου μεν την α να α
 πτα αι ειν α αυ του σταυ ρον γα αρ ο πο μει
 ει ει νας θα να τω θα α να α ατον ω ω ω ω λε ε
 π
 ε ε σε

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

$P_{\text{υθμός}} = 4 \frac{S}{\pi} = \frac{4}{16}$.

III. π
 Εξ ην θησεν η ε ρη μος ως ει και νον Κυ ρι ε η
 των ε θνων στει ρευ ου σαεκχλη σι α τη παρου σι α
 π
 σου εν η ε στερε ω θη η καρ δι α μου

'Επὶ τοῦ Δ' δ'. χρωματικοῦ.

'Ο ίδιος ούτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Nn δι πρεφέρει ώς III.
 ἀπηγεῖται δὲ ώς ἐξής.

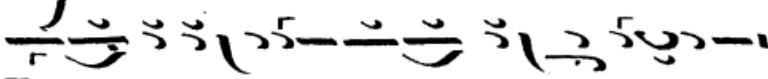
Nn π
 ι Nn π
 ιι ιι π
 ιιι ιιι π

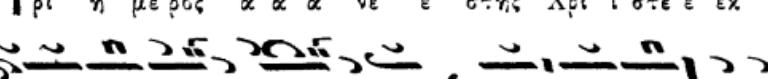
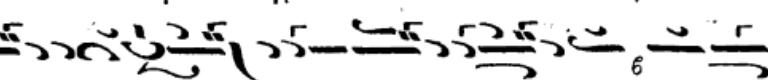
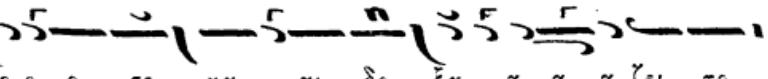
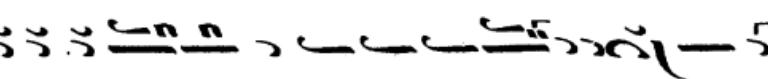
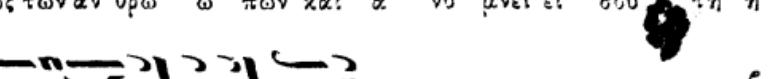
Ως ἐν τῷ ἀπηγήματί του δείκνυσι δεσπόζοντας φθόγγους ἔχει τοὺς
 Δη, Βου, Νη· καὶ εἰς μὲν τοὺς δύω πρώτους καταλήγει ἀτελῶς, εἰς

δὲ τὸν τρίτον τελικῶς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς τὸν Βου. Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ δὲν ὑπάρχουσι μέλη τοῦ ἥχου τούτου εἰς τὸν παπαδικὸν τρόπον. Εἰς τὸν στιχηραρικὸν τρόπον σώζονται ὅλιγα τινὰ τῶν παλαιῶν διδασκάλων· εἰς δὲ τὸν εἱρμολογικὸν τρόπον οὐδέν. Ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει τοῦ παρόντος πονήματος κατεχωρίσαμεν εἰς τὸν τρόπον τοῦτον δοκίμια τινα ἐπὶ τοῦ τερπνοῦ τούτου ἥχου. Ἡ ἔξωτερικὴ ὅμως μουσικὴ πολλὰ ἔχει τεχνικώτατα φόρματα τοῦ ἥχου τούτου. Πρὸς ἀσκησιν παραβέτομεν ὡδὲ παραδείγματα ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑμνῳδίᾳ.

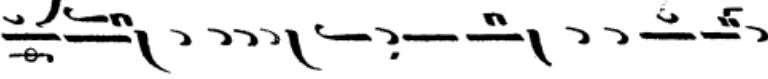
Τοῦ στιχηραρικοῦ τρόπου.

P u β μ ḍ c 2 v.

Nn.

Τριή μερος α α α νε ε στης Χριστος ε εκ

 τα φου χαθως γε ε γρα α πται σου ε γει ει ει

 ρας το ο ον προπα α το ο ο ρα α η η μωνει δι ει

 ει ο ο ο σε χαι αι δι ξα α α α ζει το

 γε νοστων αν θρω ω πων χαι α νυ μνει ει σου τη η

 ην Α α γα α στα α σι λι

Τοῦ ἀντοῦ τρόπου.

Nn.

Δο ο ξα α α α σοι οι τω δει Εα α γι τι το ο

၁၂၁

ΣΗΜ. Ὁ ἀνωτέρω στίχος ἀρχεται γραμματικῶς καὶ καταλήγει διετονικῶς.

Ἐπὶ τοῦ ἐναργεοῦτον τρίτου ἥχου.

Τοῦ ἦχου τούτου ὑπάρχουσι μὲν καὶ καθαρῶς διατονικὰ μέλη ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος, ὃν παραδείγματα παραθέτομεν.

Τοῦ παπαδίκου τρόπου τὰ μέλη προφέρουσι τὸν Γα ώς Νη καὶ τὸν Ζω ώς Γα κχὶ οὕτως ὁ Ζω γίνεται ἐναρμόνιος. Ἐγουσι δὲ πολλὴν τὴν ὅμοιότητα πρὸς τὰ τοῦ π δ. καὶ ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ ἵνα μὴ συγχέωνται.

P u θ ü ò ç 2 ~

Τοῦ στεγηραρεκοῦ θρόνου.

‘Πυθυδός 2

Ἡ θεοποιία την πάτην
 Πε φω τι λοταριας τα συ υμ πον τα τη
 α να στα σει ελ σου Κυ υ βι ι ι ε και ο πα
 ρα α δει ει σος πα α α α λιν η νε ε ε ω ω ω ω

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

κται αι 9 πα τα σα δε γη κτι ι ι σις α νευ φη

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

μου ου σα α σε 9 υ ου μνο σα σατκαθ ε κα στην ηην προσ

πατέρας τον πατέραν πατέραν

φε βε ει 99

Τοῦ είρμολογικοῦ τρόπου.

Τυθιδός 2 Σ.

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

Εν φραστε νε σθω τα ου ρα νι α α γαζ

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

λι α σθω τα ε πι γει ει α ο τι ε ποι οι η σε κρα

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

τος 9 εν βραχι ω νι αυ του ο Κυ βι ος ε

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

πα τησε τω θα να α τω τον θα να α τον 9 ποω

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

το το οκος των νε χρων ε γε νε το 9 εκ χοι λι α

πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

α δου ερ βι σα το η μας και πα βε συε τω κι ο

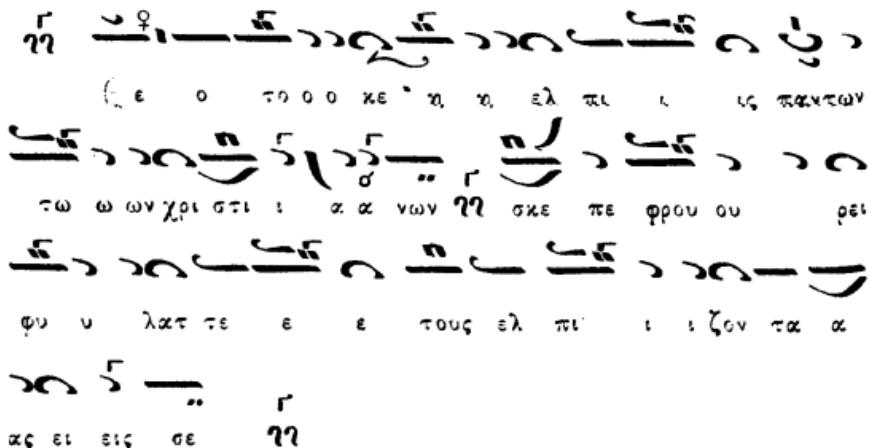
πατέρας τον πατέραν πατέραν πατέραν

σμω το με γα ε ε λε ε ος

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ.—ΤΕΥΧΟΣ Α'.

"Ετερογ.

Εἰς ὁνθυδν 3 Σ.

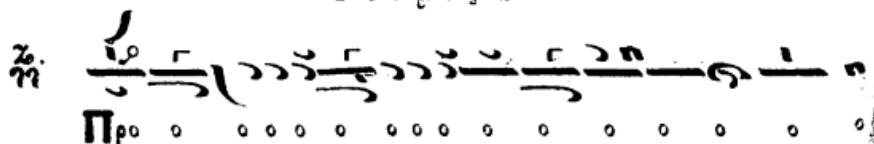

Ἐπὶ τοῦ ἐναρμονίου βαρέος πόχου.

Ούτος βάσιν ἔχει τὸν φθόγγον Ζω. Βαρύτερον τοῦ διατονικοῦ κατὰ τριτημόριον τόνου. Εἰς τὸν παπαδικὸν τρόπον καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Δη, Πα. τελικῶς δὲ εἰς τὸν Ζω. Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς δύω τρόπους ἀναβίβαζει τὸ ἵσον του εἰς τὸν φθόγγον Γα, ὃν προφέρων ὡς Ζω φυλάττει τὰ σύτὰ διαστήματα τῆς ἐναρμονίου κλίμακος τοῦ Ζω. Τούτου ἔνεκα εἰς τὸν ὑπὸ τὸν Γα φθόγγον Βου τίθεται δίεσις, ἵνα τὸ διάστημα Βου, Γα καταστῇ ἵσον πρὸς τὸ τοῦ Κε Ζω, ἡμιτόνιον. Τὸν ἐναρμόνιον λοιπὸν Βαρὺν παραλλαγγιζόμεν ἐκ τοῦ Γα εἰς τὰ τὸν στιχηραρικὸν καὶ ειρμολογικὸν τρόπον θέτοντες ὑπὸ τὸν Βου δίεσιν. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ εἰς τοὺς δύω τούτους τρόπους, καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς Πα Δη σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν Νη, τελικῶς δὲ καταλήγει εἰς τὸν Γα.

Παραδείγματα ἐπὶ τοῦ παπχνεικοῦ τρόπου.

'P u θ μ δ c 2 u.

The image shows a single page from an old Armenian manuscript. The page is filled with musical notation on four-line red staves. The music is written in black ink, using a Gothic script for most of the text. Some words are written in the earlier Uncial script. The notation includes various musical symbols like breve, longa, and others. The page is numbered '5' in the top right corner.

Τοῦ στεγηραρικοῦ τρόπου.

‘Πυθηὸς 2 ~

Α πα στολοι : δο ο ο ον τες την
ε γερσιν του Δη μι ου υπρ γου δη ε θαυ μα σαν βο
ω ω ωων τες την ε γερσιν την αγ γε λι : κην
α αυτη η δο ο ο ο ξακατης ε ε εκ κλη σι : ας η ου
τος ο πλου ου τος της βασι λει ει ει ας ♪ ο πα θων δι
η η μας Ku υ υρι ε ε δο ο ο ξα α α σοι

Τοῦ εἴρημολογεῖον τρόπου.

'Ρυθμὸς 2 Σ.

**Καὶ τὸ λύσας τῷ στάυρῷ σου τὸν θόρυβον τὴν
νέαντος πόλιν περιπλάνησεν πάντας μὲν πορεύοντας**

ρων τον θρη νον με τε θε λες δι και τοις σοις α πα στολοις
κη ρυτ τειν ε πε ταξας ?? ο τι α νε στης Χρι στε
ο Θε ος πα ρε χων τω χο σμω το με γα ε ε λε ε ος ??

Μετὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα δέον γὰ διδαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων ὡς δρίζεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν διδασκάλων. Νὰ φοιτῶσι δὲ τακτικῶς εἰς τὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα τὰ μὲν μεμαθημένα συμψάλλουσι, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἀκροῶνται ἴσοχρατοῦντες.